

25

JANUAR 2011

Mladine

posebna izdaja

[V ŽARIŠČU]

**Mladinsko
delo za
novo
stoletje**

[AKTUALNO]

**Kako nastajajo novi
programi notranjih
politik EU**

[EVS OSEBNO]

**Nepozabno
doživetje v deželi
ognja, vode in ledu**

[V AKCIJI]

Mladi, participatorna demokracija in mediji

Aktivni - Reaktivni - Kreativni

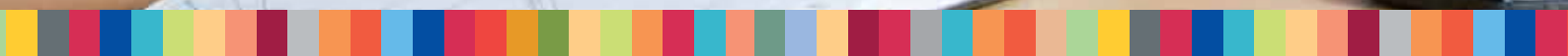

GD Izobraževanje in kultura

Program „Mladi v akciji“

Mladina

PROGRAM MLADI V AKCIJI

Program MLADI V AKCIJI je program Evropske unije, ki sledi ciljem evropskega sodelovanja na področju mladine. Omogoča finančno podporo projektom neformalnega učenja in mobilnosti mladih, ki prispevajo k ciljem evropskega sodelovanja na področju mladine. Namenjen je mladim v starosti od 15 do 28 let (izjemoma 13–30).

PREDNOSTNA PODROČJA

Evropsko državljanstvo, participacija mladih, kulturna raznolikost in vključevanje mladih z manj priložnostmi.

MOŽNOSTI PROGRAMA MLADI V AKCIJI

Program s sprejemom projekta omogoča pridobitev finančne podpore za izvedbo projekta.

AKCIJA 1 – MLADI ZA EVROPO

Podakcija 1.1 – Mladinske izmenjave. Mladinska izmenjava je skupen projekt dveh ali več lokalnih skupin mladih iz različnih držav, kar omogoča obravnavo izbrane tematike v širšem evropskem kontekstu.

Podakcija 1.2 – Mladinske pobude. Mladinska pobuda je inovativen projekt skupine mladih v lokalnem okolju, s katerim želijo udeleženci prispevati k razvoju svoje skupnosti. Omogočeno je tudi mednarodno sodelovanje v mednarodnih projektih.

Podakcija 1.3 – Projekti mladih za demokracijo. S projekti mladih za demokracijo imajo različni akterji na področju mladine iz vsaj dveh držav možnost, da z medsebojnim sodelovanjem omogočijo ali povečajo vključevanje mladih v upravljanje javnih zadev, zlasti na občinskih ravneh.

AKCIJA 2 – EVROPSKA PROSTOVOLJNA SLUŽBA (EVS)

Namen akcije je omogočiti prostovoljcu učne izkušnje, s katerimi razvija ali krepi svoje sposobnosti in znanje, ter delo, ki ga opravlja, z namenom prispevati k razvoju gostiteljskega okolja v tujini, kjer se projekt odvija.

AKCIJA 3 – MLADI V SVETU

Akcija je razdeljena na dve podakciji. Prijavitelji lahko na decentralizirani ravni predlagajo projekte sodelovanja s tako imenovanimi sosednjimi partnerskimi državami.

Podakcija 3.1 – Sodelovanje s sosednjimi partnerskimi državami Evropske unije. Akcija omogoča sodelovanje skupin mladih in akterjev na področju mladine v projektih programa MLADI V AKCIJI, ki prihajajo iz sosednjih partnerskih držav (Jugovzhodna Evropa, Vzhodna Evropa in Kavkaz ter sredozemske partnerske države).

AKCIJA 4 – PODPORNİ SISTEMI NA PODROČJU MLADINE

Akcija je razdeljena na osem podakcij. Prijavitelji lahko na decentralizirani ravni predlagajo v sprejem projekte usposabljanja in mreženja.

Podakcija 4.3 – Usposabljanje in mreženje na področju mladinskega dela in organizacij. Podakcija omogoča možnost sprejema podpornih ali razvojnih aktivnosti za vse, ki so dejavni pri mladinskem delu, v prostovoljnih mladinskih organizacijah in organizacijah za mlade.

AKCIJA 5 – PODPORA EVROPSKEMU SODELOVANJU NA PODROČJU MLADINE

Akcija 5 je v celoti namenjena spodbujanju sodelovanja različnih akterjev na področju mladine, mladinskega dela in mladinske politike z namenom doseganja skupnih ciljev ter strukturiranega dialoga v okviru evropskega sodelovanja na področju mladine. Na decentralizirani ravni je mogoče v sprejem predlagati projekte srečanj mladih in odgovornih za mladinsko politiko.

Podakcija 5.1 – Srečanja mladih in odgovornih za mladinsko politiko. Podakcija podpira sodelovanje, seminarje in strukturiran dialog med mladimi, akterji na področju mladinskega dela in pristojnimi za mladinsko politiko.

KDO LAHKO SODELUJE?

Pri projektih lahko sodelujejo različni akterji (organizacije in posamezniki) na področju mladine, vključno z neformalnimi skupinami mladih. Večina projektov, ki jih lahko podpre program MLADI V AKCIJI, zahteva vzpostavitev partnerstva med akterji iz dveh ali več držav.

ROKI ZA ODDAJO PRIJAVNIC

Za projekte, ki se potegujejo za sprejem na decentralizirani ravni, je vsako leto pet rokov za oddajo prijavnice: 1. februar, 1. april, 1. junij, 1. september in 1. november. Prijavnice se glede na datum začetka projekta pošljejo do ustreznega prijavnega roka. Prijavnice in dodatna navodila so na voljo na spletni strani www.mva.si.

Kolofon

Založnik: Nacionalna agencija programa MLADI V AKCIJI
 Odgovorni urednik: Janez Škulj
 Izvršna urednica: Urška Slana
 Lektoriranje: Živa Kolar
 Oblikovanje: Ozona studio - www.ozona.si
 Naslov uredništva:
 ZAVOD MOVIT,
 Dunajska cesta 22
 1000 Ljubljana
 E-pošta: info@mva.si
 Spletna stran: www.mva.si
 Telefon: h.c. + 386 1 430 47 47
 Faks: + 386 1 430 47 49
 ISSN: 1580-805X

AKTUALNO 4

Kako nastajajo novi programi notranjih politik EU 4

V ŽARIŠČU 10

Mladinsko delo za novo stoletje 10

FOKUS 8

Učinki mladinskega dela: vprašanja, vprašanja in spet vprašanja 8

Ali so cilji strategije Evropa 2020 uresničljivi? 9

V AKCIJI 32

Mladi, participatorna demokracija in mediji 32

Aktivni – Reaktivni - Kreativni 33

REFLEKSIJE 27

Peter Debeljak: Naslednji korak: resolucija 27

Uroš Skrinar: Pogled Mreže MaMa 27

Janez Škulj: O deklaraciji prve Evropske mladinske konvencije 28

Matej Cepin: Mladinsko delo prvič v središču 29

Pierre Mairesse: Mladinsko delo v politični agendi Evropske unije 30

PRILOGA 11

Deklaracija prve Evropske konvencije o mladinskem delu 11

Mladi in mobilnost 6

UVODNIK 3

DVORIŠČE 6

Pomembni dogodki na področju evropske mladinske politike 6

EVŠ OSEBNO 31

Nepozabno doživetje v deželi ognja, vode in ledu 31

ZGODILO SE JE 34

Srečanje v Bordeauxu: Mladi in mobilnost 34

IN THIS ISSUE YOU CAN READ 35

V stičišču

Če želite pedagoge, ki so nekoč sedeli v podiplomskih klopih harvardske šole GSE, pripraviti do konkretne seanse zavijanja z očmi, jim recite tole: »delamo v stičišču prakse, politike in raziskovanja.«

Te besede sem prvič slišala kot novopečena mednarodna podiplomska študentka, ki se je na skrivaj ozirala po svojih novih sošolcih in se spraševala, v katerem delu te izjave so se prepoznali. Nekaterih posameznikov ni bilo težko spraviti v predalček: fant s kravato, ki se mi je tik pred začetkom dekanjinega uvodnega nagovora predstavil v zborni angleščini in mi segel v roko, je bil rojen politik. Dekle v prvi vrsti je po vsem videzu pravkar ušlo iz živalskega vrta ... ali pa javne osnovne šole. Očala na nosu moje desne sosede so kar kričala »piflarka« (še preden je spregovorila o svojem delu v laboratoriju za preučevanje učinkov uporabe metafor na možgane v obdobju zgodnje odraslosti).

Sebe pa nisem znala uvrstiti v nobeno od treh kategorij. Sem praktik? Zmeraj sem rada delala z mladimi. Imam raziskovalno žilico? Primerno mesečno dozo tabel in statističnih modelov sem vsekakor nujno potrebovala za golo preživetje. Popolnoma jasno mi je bilo le, da me politika nikakor ne zanima.

Leto dni in 6.538 ponovitev besed »delamo v stičišču prakse, politike in raziskovanja« kasneje sem nenadoma ugotovila, kako močno me je oblikovala filozofija šole in pogovori s sošolci, ki so v sooblikovanju učinkovitih in smiselnih politik na področju izobraževanja in mladih videli svoje življenjsko poslanstvo. Prvič v življenju sem razmišljala o tem, kako močno so politične odločitve, ki so jih nekoč nekje nekako sprejeli neki odločevalci, vplivale na moje življenje in na moje delo z mladimi. Prvič sem se spraševala, ali so bile te odločitve utemeljene na temeljih kakovostne analize, sinteze, ob upoštevanju dostopnih dejstev in skrbnem razmisleku.

Kolikokrat akterji v polju mladinskega dela preprosto nimamo časa, energije ali motivacije, da bi prebrali najnovejšo študijo o položaju mladih v Evropi ali da bi razmislili, kaj za naše delo pomeni nov zakon o mladinskem delu oziroma nekakšna evropska pobuda o mobilnosti in mladih. Ne zdi se nam ravno nujno potrebno, da bi v procesu sprejemanja političnih odločitev, ki zadevajo mlade, prispevali svoje mnenje. Nikar ne bodimo naivni. Če bomo praktiki samo praktiki, raziskovalci samo raziskovalci in politiki samo politiki, ne bomo nikoli dosegli pomembnih, potrebnih, trajnih sprememb, ki bodo vodile k izboljšanju življenja mladih. Posebna številka Mladja, ki je pred nami, nas spodbuja prav k tovrstnemu dialogu med prakso, stroko in politiko. Zagrabimo priložnost!

»V stičišču prakse, politike in raziskovanja.« Nisem slutila, da se bom na prevečkrat slišane besede tolikokrat spomnila, ko bom že zdavnaj zapustila študijske klopi. Največkrat ob njih še vedno samodejno zavijem z očmi. Refleks. Vendar pa ne morem zanikati, da zmeraj bolj iščem stičišče.

Janez Škulj, ZAVOD MOVIT

Kako nastajajo novi programi notranjih politik EU

V naslednjem letu pričakujemo začetek postopka sprejemanja nove generacije programov, ki bodo nasledili tudi sedanji program MvA. Zato vam predstavljamo način sprejemanja odločitve o novem programu in vas vabimo, da s svojimi predlogi poskušate vplivati na njegovo podobo.

Predlagatelj novega programa

Pravica do predlaganja novega programa je vedno v rokah Evropske komisije.

Ta bo predložila svoj predlog sklepa o izvajanju posameznega novega programa štirim evropskim institucijam: Svetu EU in Evropskemu parlamentu v postopek soodločanja ter Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru ter Odboru regij kot zaprosilo za mnenje.

Postopek soodločanja

Pri postopku soodločanja gre za to, da morata odločitev sprejeti tako Svet EU kot Evropski parlament in to v identičnem besedilu. V obeh institucijah bodo predlog besedila odločitve obravnavali v dveh branjih. Po vložitvi prvega predloga Evropske komisije bo opravljeno prvo branje, za drugo branje pa bo Evropska komisija pripravila svoje mnenje glede na rezultate in odločitve iz prvega branja obeh institucij. Mnenji Odbora regij in Evropskega ekonomsko-socialnega odbora bosta predloženi Svetu EU in Evropskemu parlamentu že ob prvem branju. Ob zaključku drugega branja je že lahko sprejeto besedilo o izvajanju novega programa in s tem odločitev o temeljnih elementih novega programa pod pogojem, da sta sklepa o izvajanju novega programa sprejeta v identičnem besedilu.

Vendar se rado zgodi, da Svet EU in Evropski parlament sprejmeta različni besedili ob zaključku tretjega branja. Razlike so lahko malenkostne, njihov pomen pa je lahko zelo velik. Običajno se besedili razlikujeta v vsoti sredstev, ki naj bi jih program prejel v celotnem obdobju trajanja. V takšnem primeru se začne postopek usklajevanja med Svetom EU in Evropskim parlamentom, katerega namen je doseči identično besedilo, ki bi bilo sprejemljivo za obe instituciji, za namen takšnega dela pa se ustanovi tudi

skupno delovno telo, spravni odbor, ki ga sestavlja enako število predstavnikov Sveta in Evropskega parlamenta. Postopek iskanja kompromisa lahko traja osem tednov, podaljšati pa ga je mogoče še za dva tedna. Če v tem času kompromisa ni, se postopek lahko vrne na začetek, v stanje pred prvim branjem, seveda pod pogojem, da Evropska komisija sklene še enkrat predložiti predlog programa. Več o postopku soodločanja lahko najdete na spletnih straneh Evropskega parlamenta: http://europa.eu/institutions/decision-making/index_sl.htm

Kje potekajo razprave?

Čeprav odločitve formalno sprejemata tako Evropski parlament na plenarnem zasedanju kot Svet EU v sestavi ministrov, odgovornih za področje, na katerega sodi posamezni program, razprave in dejansko oblikovanje besedila potekajo na nižjih ravneh v manjših skupinah. V Evropskem parlamentu je to odbor za področje izobraževanja in kulture (IP-CULT@europarl.europa.eu), v katerem je tudi poslanec Milan Zver. Odbor bo za razpravo o predlogu novega programa ustanovil manjšo skupino ter določil poročevalca izmed svojih članov. Poročevalec ima v vseh naslednjih korakih Evropskega parlamenta ključno vlogo, saj je njegova vloga tudi oblikovanje kompromisnih besedil, ki naj bi bila sprejemljiva za čim širši krog članov odbora za kulturo in izobraževanje Evropskega parlamenta.

V Svetu se bodo razprave predvsem odvijale v delovni skupini za mladino, katerih srečanj se iz Slovenije udeležuje Zorko Škvor kot predstavnik v Sloveniji pristojnega organa za mladinsko politiko. Toda za uvrstitev katerekoli točke na dnevni red zasedanja, na katerem bo sodeloval minister Igor Lukšič (za sprejem novega programa na področju mladine bo pristojen

Svet za izobraževanje, mladino in kulturo) in pri katerem sodelujeta iz Slovenije tako sedanji minister za šolstvo in šport kot sedanja ministrica za kulturo, je potrebno soglasje odbora stalnih predstavnikov držav članic (COREPER) k predlagani točki dnevnega reda.

Kako lahko vplivamo na oblikovanje novega programa?

Na nov program na področju mladine lahko vpliva vsakdo že s tem, da poskuša s svojimi predlogi in argumenti za svoj predlog prepričati posameznike (ter seveda institucije, v imenu katerih delujejo ti posamezniki) iz Slovenije (pa tudi iz drugih držav) tako v Svetu EU kot Evropskem parlamentu. Za slednjega gre reči, da je že res, da je iz Slovenije le Milan Zver član odbora za izobraževanje in kulturo, vendar lahko vsi evropski poslanci poskušajo vplivati na člane tega odbora iz svoje parlamentarne skupine. Naslovi vseh članov Evropskega parlamenta iz Slovenije so dostopni na naslovu: www.europarl.si. Predlogi bodo dobrodošli tudi v Uradu RS za mladino.

Mladinska združenja in organizacije, ki so sestavni del mednarodnih organizacij, združenih v Evropskem mladinskem forumu, lahko vplivajo tudi prek teh povezav, če bodo seveda njihovi predstavniki o tem spregovorili na različnih mednarodnih srečanjih.

Kljub vsemu ne gre pozabiti niti na predstavnike lokalnih oblasti iz Slovenije v Odboru regij. Več o tem, kdo so in kje jih lahko najdete, v spletni predstavitvi Odbora regij na naslovu: www.cor.europa.eu/. Tudi Evropski ekonomsko-socialni odbor je lahko pot do zelene rešitve, njegovo sestavo ter devet članov iz Slovenije pa lahko spoznate na spletnem naslovu: www.eesc.europa.eu.

Ključna sporočila za posredovanje?

Verjetno ima vsakdo, ki ima izkušnje s programom MLADINA ali programom MvA, svoj spisek želj za novi program po letu 2013. Vseeno pa se nacionalne agencije programa MvA na javnost obračamo z dvema – po našem mnenju – ključnima predlogoma sporočil nosilcem odločitev:

Prvo zaželeno sporočilo je gotovo to, da EU potrebuje specifičen in samostojen program na področju mladine, ki bo podpiral različne oblike učnih mobilnosti in evropsko sodelovanje na področju mladine. Kot ponavadi ob začetku procesa

ustvarjanja nove generacije programov, tudi tokrat potekajo razprave o združevanju različnih programov, še posebej med sedanjim programom Vseživljenjsko učenje (LLP) in programom Mladi v akciji (YiA). Razlogov za ohranitev neodvisnega programa za Slovenijo je veliko, morda pa še najbolj velja izpostaviti, da bi z izgubo neodvisnega programa izgubili pomembno točko razvoja v komaj začetem oblikovanju javne politike v mladinskem sektorju.

Drugo želeno sporočilo se mora nanašati na izvzem izvajanja novega programa iz Uredbe Sveta št. 1605/2002 z dne 15. junija 2002 o finančni uredbi, ki se uporablja za splošni

proračun EU. To je uredba, ki je v temeljih spremenila način sprejemanja projektov v program in zaradi katere toliko predlogov projektov izpade zaradi neizpolnjevanja formalnih pogojev. Program mora delovati v okolju, ki bo omogočal tudi popravo napake in ne bo temeljil le na tekmovalnosti med predlogi projektov.

Sporočila vseh, ki ste sodelovali v programu MLADINA in MvA, bodo za nosilce odločitev še posebej pomembna, zato svojega sporočila ne pozabite ilustrirati s konkretnimi rezultati projektov, ki ste jih uresničili tudi s pomočjo dosedanjih programov EU na področju mladine.

Pomembni dogodki na področju evropske mladinske politike

Sprejem »Novega okvira evropskega sodelovanja na področju mladine«

Evropska komisija je marca 2009 objavila novo strategijo EU za mlade: vlaganje vanje in krepitev njihove vloge in položaja. Na podlagi te strategije je Svet ministrov 27. novembra 2009 sprejel novi okvir evropskega sodelovanja na področju mladine, katerega cilji so ustvariti več priložnosti za mlade na področju izobraževanja in trga dela ter spodbuditi aktivno državljanstvo, solidarnost in vključenost mladih v družbo. Novi okvir predlaga ukrepe, ki bi pomagali mladim najti priložnosti in se soočiti z izzivi na osmih področjih: izobraževanje in usposabljanje, zaposlovanje in podjetništvo, zdravje, participacija, prostovoljstvo, družbena vključenost, mladi in svet ter ustvarjalnost in kultura. Resolucija zagovarja tako razvoj specifičnih pobud na področju mladine kot tudi vključevanje razsežnosti mladine v druge sektorske politike, ki zadevajo mlade, z namenom ustvariti več priložnosti za mlade.

V resoluciji so poleg skupnih ciljev na posameznih področjih predstavljeni tudi morebitni ukrepi za njihovo uresničevanje.

Resolucija je na voljo na: www.eurodesk.si/mladinska-politika/priporocena-gradiva

Sprejetje nove strategije »Evropa 2020« za zaposlovanje in rast

17. junija je Evropski svet sprejel novo strategijo Evropa 2020 za zaposlovanje in rast. V zaključkih Sveta so mladi omenjeni kot specifična ciljna skupina, poglavitni cilj strategije pa je 75-odstotno zvišanje stopnje zaposlenosti žensk in moških, starih od 20 do 63 let. V strategiji Evropa 2020 je Evropski svet podprl pobudo Mladi in mobilnost (Youth on the Move) za novo generacijo EU programov, namenjenih spodbujanju mobilnosti mladih, ter določil cilje na področju izobraževanja in cilje na področju podnebnih sprememb. Po mnogih političnih razpravah o pravici EU, da postavlja tovrstne cilje, so se politiki

dogovorili, da je treba za 10 odstotkov zmanjšati delež mladih, ki prekmalu opustijo šolanje, in za 40 odstotkov povišati število diplomantov. Države članice pa lahko še vedno postavijo svoje kvantitativne cilje.

Zaključki junijskega srečanja Evropskega sveta so na voljo na:

www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/115346.pdf

Pobuda Evropske komisije »Mladi in mobilnost«

Evropska komisija je 21. septembra objavila novo vodilno pobudo Mladi in mobilnost, katere cilj je mladim pomagati pri pridobivanju različnih znanj, veščin in izkušenj, ki jih potrebujejo za svojo prvo zaposlitev. Pobuda Mladi in mobilnost kot del nove strategije Evropske unije Evropa 2020 predlaga 28 ključnih ukrepov, s katerimi želi izobraževanje in usposabljanje prilagoditi potrebam ljudi in jih opogumiti, da bi bolj številčno izkoristili možnosti, ki jih EU nudi za študij ali usposabljanje v drugi državi. Vse to bo povečalo zaposljivost mladih in njihov dostop do trga dela.

Gospodarska in finančna kriza sta namreč mladim Evropejcem otežila dostop do trga dela, saj se je od začetka finančnega pretresa število mladih, ki iščejo zaposlitev, povečalo s štirih na pet milijonov, brezposelnost mladih v EU pa zdaj dosega skoraj 21 odstotkov. Pobuda Mladi in mobilnost bo pomagala doseči krovne cilje strategije Evropa 2020 glede zmanjšanja osipa s 15 na 10 odstotkov in povečanja deleža mladih s terciarno ali enakovredno izobrazbo z 31 na vsaj 40 odstotkov do leta 2020.

Mladi in mobilnost: Povzetek za državljane v slovenskem jeziku:

http://ec.europa.eu/education/yom/cs_sl.pdf

Spletna stran Mladi in mobilnost v angleškem jeziku:

<http://europa.eu/youthonthemove>

Sporočilo Mladi in mobilnost v angleškem jeziku:

http://ec.europa.eu/education/yom/com_en.pdf

Predlog za Priporočilo Sveta o učni mobilnosti v angleškem jeziku:

http://ec.europa.eu/education/yom/rec_en.pdf

Spletno posvetovanje o novem evropskem programu za mlade

Evropska komisija je začela spletno posvetovanje o prihodnosti novega evropskega mladinskega programa, ki je ključna komponenta posvetovalnega procesa Komisije, ki tako zbira mnenja o tem, kako najbolje razviti program za mlade in z njim zagotoviti primeren odziv na potrebe, izzive in pričakovanja mladih. V spletnem posvetovanju lahko sodelujejo vsi državljani, društva, organizacije, javne oblasti, odločevalci in drugi deležniki, ki jih zanima razvoj in zasnova novega programa. Posvetovanje bo odprto do 30. novembra 2010.

Vprašalnik je na voljo na:

<http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?form=YiA>

Sočasno potekata še dve posvetovanji, povezani s prihodnjimi programi na področjih formalnega izobraževanja in mednarodnega sodelovanja v visokošolskem izobraževanju. V njih lahko sodelujete na: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/consult/index_en.html.

Belgijsko predsedstvo EU: 1. 7. – 31. 12. 2010

1. julija 2010 je Belgija od Španije prevzela predsedovanje Svetu EU. Belgijsko predsedstvo bo delalo na osemnajstmesečnem skupnem programu predsedujočega tria, ki ga poleg Belgije sestavljata Španija in Madžarska. Na področju mladine se bodo osredotočali na tri prednostne naloge: mladinsko delo, mladi in zaposlovanje ter usklajevanje evropskih in mednarodnih politik na področju otrok ter otrokovih pravic. Za več informacij obiščite spletno stran belgijskega predsedstva Svetu EU: <http://www.youth-eutrio.be>
<http://www.eu2010.be>

Evropsko mladinsko delo v ospredju

Julija je v Gentu v okviru belgijskega predsedstva EU potekala Evropska konferenca o zgodovini mladinskega dela in mladinske politike, sledila pa ji je prva Evropska konvencija o mladinskem delu. V okviru konvencije o mladinskem delu so mladinski delavci iz 50 evropskih držav razpravljali o povezovanju v mreže, učenju in medsebojni podpori ter o načinih za okrepitev mladinskega dela po vsej Evropi.

Med vprašanji, o katerih je tekla razprava, so učinki mladinskega dela, priznanje in prepoznavnost ter strokovnost, mobilnost in usposabljanje mladinskih delavcev. Rezultati tematskih delavnic so prispevali h končni deklaraciji konvencije. Pred konvencijo je potekala Evropska konferenca o zgodovini mladinskega dela, katere namen je bil pregled različne zgodovine, razvoja, raziskav in praks na področju mladinskega dela v evropskih državah. O teh temah so skupaj razpravljali raziskovalci, oblikovalci politik, strokovni delavci ter nekdanji mladinski delavci. Na obeh dogodkih so sodelovali tudi predstavniki Evropskega mladinskega foruma, Evropske komisije, Direktorata za mladino in šport pri Svetu Evrope, partnerstva Evropske komisije in Sveta Evrope na področju mladine in Svetovalnega sveta za mladino pri Svetu Evrope ter evropski raziskovalci in predstavniki nacionalnih agencij programa Mladi v akciji. (Vir: Youth Policy Watch, EYF.) Oglejte si deklaracijo o mladinskem delu v Evropi:

<http://www.youth-eutrio.be/Welkom/ArticleDetail/tabid/97/ArticleId/5/language/en-US/1st-European-Youth-Work-Convention.aspx>

Evropsko leto prostovoljstva 2011

Evropska komisija je novembra 2009 z Odločbo Sveta o Evropskem letu prostovoljnih dejavnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva (2011) razglasila leto 2011 za Evropsko leto prostovoljnih dejavnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva (v nadaljevanju: Evropsko leto).

Namen Evropskega leta je pomoč pri ponazoritvi prostovoljstva kot ene izmed ključnih razsežnosti aktivnega državljanstva in demokracije, ki prispeva k usklajenemu razvoju evropskih družb in s katero se uresničujejo evropske vrednote, kot sta solidarnost in nediskriminacija. Splošni cilj Evropskega leta je spodbujati in podpirati prizadevanja, da bi se v civilni družbi ustvarili ugodni pogoji za prostovoljstvo na ravni Evropske unije in povečala prepoznavnost prostovoljnih dejavnosti.

Slogan Evropskega leta prostovoljstva glasi »Bodi prostovoljec, spreminjaj svet«. Spletna stran Evropskega leta prostovoljstva: www.eyv2011.eu

Madžarsko predsedstvo EU: 1. 1. – 31. 06. 2011

1. januarja 2011 je Madžarska od Belgije prevzela predsedovanje Svetu EU. Madžarsko predsedstvo bo zaključilo osemnajstmesečni skupni program predsedujočega tria, pred Madžarsko sta predsedovali Španija in Belgija. Poudarek predsedovanja bo na Evropskem letu prostovoljstva, v času predsedovanja bo potekal Evropski teden mladih. V okviru predsedovanja se bodo 28. marca na neformalnem srečanju sestali ministri nacionalnih vlad, odgovorni za področje mladine, 19. maja pa bo potekal Svet ministrov za izobraževanje, mladino in kulturo.

Za več informacij obiščite spletno stran Madžarskega predsedstva Svetu EU: <http://www.youth-eutrio.be>
www.eu2011.hu

Jonathan Bowyer, svetovalec za trenerje

Učinki mladinskega dela

Vprašanja, vprašanja in spet vprašanja

Pred nekaj leti sem se z zelo zapriseženim mladinskim delavcem prerekal o tem, ali je mogoče meriti koristi mladinskega dela. Šlo je za določanje ciljev: razpravljala sva o mnemotehničnem sredstvu SMART, v skladu s katerim morajo biti cilji specifični, merljivi, dosegljivi in časovno določeni (Specific, Measurable, Achievable, Timed – SMART).

Jabolko spora je bila beseda 'merljivi': mladinski delavec je namreč poskušal utemeljevati, da mladinskega dela in njegovih koristi ni mogoče meriti. Povedano na kratko – na koncu sva se skoraj zedinila pri besedi 'opazni' – vendar to ni odgovarjalo mnemotehničnemu sredstvu SMART!

Razprava je bila precej vroča, da ne rečem nestrpna, razlog za to pa po mojem mnenju tiči v tem, da so mladinski delavci v nekaterih evropskih državah pod političnim pritiskom, da prikažejo koristi dela, ki ga opravljajo. Predložiti morajo oprijemljive podatke, ki lahko utemeljijo izdatke. Ne glede na to, ali političen pritisk je ali ni prisoten, je vseeno prav, da vsaj včasih poskušamo odgovoriti na to vprašanje – odločno in objektivno, kajne?

KAKO VESTE ...?

- Kako veste, da se vaše delo obnese?
- Kako veste, ali je vredno preživljati čas s to skupino mladih?
- Kako veste, kje se bodo koristi končale?
- Kako veste, ali je vaše delo vredno denarja, ki ga zaslužite?
- Kako veste, kakšne bodo kratkoročne koristi vašega prostovoljstva?
- Kako veste, kakšen bo dolgoročen učinek te negativne opazke?
- Kako veste, kakšen bo vpliv tega načrtovalnega sestanka?

- Kako veste, kakšni bodo trajni rezultati te nenačrtovane, spontane igre odbojke?

in tako naprej ...

Vaš odgovor na taka in podobna vprašanja bi se lahko glasil ...

Ne vem ali nikoli ne bom vedel ali to se me ne tiče ali lahko samo ugibam.

Mogoče pa poznate kakšne res dobre načine merjenja, opazovanja, zapisovanja ali preprosto pripovedovanja zgodb o koristih mladinskega dela, ki jih na konvenciji lahko delite s kolegi? Mogoče ste strokovnjak, vendar vam neko vprašanje nikakor ne da miru – nekaj odgovorov nanj vam lahko ponudijo tisti, ki imajo bolj 'neobremenjeno pamet'.

Razmislite lahko tudi o vrstah učinka mladinskega dela ...

- **Osební učinek** – spretnosti, znanje, vedenje, značaj.
- **Skupinski učinek** – medosebne spretnosti, prijateljstva za vse življenje.
- **Učinek v skupnosti** – učinek na prekrške (kriminal), socialno kohezijo.

- **Učinek v družbi** – kombinacija vseh navedenih?
- **Kratkoročni učinek** – kaj opazite? Kaj opazijo drugi?
- **Dolgoročni učinek** – kako spremljati učinek tudi v prihodnje? Kako hitro ali počasi se spremembe dogajajo?

Bolj nezaupljive osebe bi lahko vprašale: 'Koga sploh zanima, kako vem?' in 'Kdo ima pregled nad vprašanjem razumevanja učinka mladinskega dela?'

- mladi?
- voditelji Skupnosti?
- financerji?
- oblikovalci politike?
- starši?
- policija?
- partnerji?
- kdo drug?

Učinek mladinskega dela

Vprašanja, vprašanja in spet vprašanja

Kako to sploh vpliva za način, kako merimo, opazujemo ali beležimo učinek mladinskega dela?

Kdo mora biti v to vključen? Ali smo lahko dovolj objektivni do svojega dela, da lahko res nepristransko zbiramo podatke in jih razlagamo? V kolikšni meri je treba vključiti mlade? Ali so sami sposobni videti učinke ali pa je potrebna druga oseba, mogoče vrstnik, da bi opazil spremembo?

Če povzamem smisel razprave o merljivosti ciljev: cilja ne smemo enačiti z aktivnostjo. Če si za cilj postavimo 'uprizoriti gledališko igro', potem še vedno lahko rečemo, da smo svoj cilj dosegli, čeprav uprizoritev v tem primeru sploh ni uspela, v njej nihče ni užival in ni bilo nobenega razvoja.

Poraja pa se vprašanje, ali je bil cilj pravilno določen. Razvijanje skupinskega dela

in učenje novih spretnosti bi lahko bila primernejša cilja, medtem ko je uprizoritev igre aktivnost sredstvo za uresničevanje cilja. Čim bolj je natančneje opredelimo svoj cilj, tem lažje ugotovimo, ali je bil dosežen.

Lahko pa zavzamemo stališče, da je naša naloga mladinskih delavcev samo stati ob strani mladim: se z njimi podati na potovanje in videti, kaj se zgodi; jih spodbujati, provocirati, jim ponujati izzive, jim prisluhni ali jim preprosto delati družbo. Ali je potemtakem učinek oziroma naš prispevek še vedno merljiv ali opazen? Ali lahko kaj spremenimo na bolje? Kdo bi opazil, če nas tam sploh ne bi bilo? Kako dolgo pot (v smislu samozavesti ali življenjskih spretnosti ipd.) so mladi naredili v času, ko smo jih spremljali? Včasih šele takrat, ko prispemo, ugotovimo, od kod smo dejansko prišli!

Vse to govori v prid dejstvu, da je mladinsko delo, kot številni ugotavljajo, zgolj vprašanje odnosov – merjenje učinka odnosa pa ima lahko včasih negativne posledice za kakovost samega odnosa.

Nekaj uporabnih virov:

Metode in pristopi k vrednotenju
<http://www.salto-youth.net/evaluation>

Merjenje uspeha v projektih raznolikosti
http://www.salto-youth.net/download/976/Measuring_success_v2%5B1%5D.pdf

Učni pripomoček za vrednotenje izobraževanja na področju mladine
http://youth-partnership.coe.int/youth-partnership/publications/T-kits/10/Tkit_10_EN

Učinek mladinskega dela v Združenem kraljestvu
<http://ofstedgov.com/Ofsted-home/Publications-and-research/Browse-all-by/Documents-by-type/Thematic-reports/Engaging-young-people-local-authority-youth-work-2005-08>

Vodnik za merjenje mehkih rezultatov in prekoračene razdalje
http://www.esf.gov.uk/_docs/distance1.pdf

Prispevek Jonathana Bowyerja z naslovom Vprašanja, vprašanja in spet vprašanja (The impact of youth work: questions, questions, questions) je bil prvič objavljen v posebni izdaji revije Coyote (Coyote extra, julij 2010). Coyote je revija o pomembnih temah v mladinskem delu, o mladinskem delu in za mladinsko delo, ki jo izdaja partnerstvo med Evropsko komisijo in Svetom Evrope na področju mladine.

ZAVOD MOVIT

Ali so cilji Strategije Evropa 2020 uresničljivi?

Evropska komisija je 3. marca 2010 objavila sporočilo Evropa 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast.

Ali menite, da so cilji strategije Evropa 2020 uresničljivi?

■ preveč ambiciozni cilji ■ ravno pravi cilji ■ preskromni cilji ■ ne vem

Opis cilja	SI	EU	SI	EU	SI	EU	SI	EU
Revščina naj bi ogrozila 20 milijonov ljudi manj kot danes.	53%	19%	6%	22%	61%	21%	4%	14%
Emisije toplogrednih plinov je treba zmanjšati za vsaj 20 odstotkov v primerjavi z ravno iz leta 1990.	55%	18%	9%	18%	63%	19%	5%	13%
Delež obnovljivih virov energije v naši končni porabi energije je treba povečati na 20 odstotkov.	58%	15%	10%	17%	66%	17%	5%	12%
Za 20 odstotkov je treba povečati učinkovitost porabe energije.	60%	14%	11%	15%	68%	17%	6%	9%
Raziskavam in razvoju bi bilo treba nameniti tri odstotke bruto družbenega proizvoda EU	56%	10%	18%	16%	54%	19%	13%	14%
Vsaj 40 odstotkov mladih mora uspešno zaključiti terciarno izobraževanje.	52%	26%	5%	17%	55%	33%	5%	7%
Delež mladih, ki se odločijo za zgodnje opustitev šolanja, mora biti manjši od 10 odstotkov.	53%	15%	7%	25%	59%	25%	7%	9%
Tri četrtine prebivalstva v starosti od 20 do 64 let mora imeti zaposlitev.	63%	17%	4%	16%	54%	38%	3%	5%

V dokumentu je predlagala naslednje krovne cilje, ki naj bi jih Evropska unija dosegla do leta 2020:

- Tri četrtine prebivalstva v starosti od 20 do 64 let mora imeti zaposlitev.
- Tri odstotke bruto družbenega proizvoda EU je treba nameniti raziskavam in razvoju.
- Zmanjšati emisije toplogrednih plinov za vsaj 20 odstotkov v primerjavi z ravno iz leta 1990; delež obnovljivih virov energije v naši končni porabi energije povečati na 20 odstotkov in za 20 odstotkov povečati učinkovitost porabe energije.
- Odpraviti težave zaradi zgodnje opustitve šolanja, in sicer z zmanjšanjem stopnje osipa s sedanjih 15 na 10 odstotkov; prav tako bi bilo treba delež prebivalstva med 30 in 34 letom starosti, ki je končalo terciarno izobraževanje, do leta 2020 povečati z 31 na vsaj 40 odstotkov.
- Revščina naj bi ogrozila 20 milijonov ljudi manj kot danes.

2010. Vzorec intervjuvancev je zajemal 26.641 državljanov Evropske unije, med njimi 1.010 Slovencev in Slovencev. Med drugim so jim anketarji postavili vprašanje, ali menijo, da so posamezni cilji, ki naj bi jih Evropska unija dosegla do leta 2020, preveč ambiciozni, uresničljivi ali preskromni. Zgornji graf prikazuje primerjavo med slovenskim in evropskim povprečjem.

Več o strategiji Evropa 2020 si lahko preberete na strani 6, na tem mestu pa vam predstavljamo mnenja Evropejk in Evropejcev o tem, ali se jim zastavljeni cilji zdijo realistični. Podatki so bili zbrani v sklopu rednih anket Eurobarometra spomladi

Eurobarometer je serija anket in raziskav javnega mnenja, ki jih Evropska komisija v državah članicah izvaja že od leta 1973. Rezultati so objavljeni na spletni strani http://ec.europa.eu/public_opinion/.

Mladinsko delo za novo stoletje

Mladinsko delo je imelo v zgodovini različne vloge, vedno pa je imelo eno bistveno značilnost: vedno je bilo politično v najširšem pomenu besede (prim. Lorenz, 2009).

Mladinsko delo je vedno odgovor na družbene razmere, v katerih živijo mladi in ki vplivajo na njihovo vključevanje v svet odraslih. V tem prispevku bomo prikazali, kakšen je bil odnos mladinskega dela do aktualnih družbenih razmer nekoč in kakšen je ta odnos danes.

S podaljševanjem šolanja in vse večjimi potrebami po izobraženi delovni sili se je v življenjskem poteku posameznikov pojavil koncept mladosti. Sociologi ga označujejo tudi kot izobraževalni moratorij, v katerem posameznik pridobiva znanje za prehod v odraslost, s tem pa tudi odgovornost za oblikovanje samostojnega življenja, prehod na trg dela, vključevanje v družbo in prevzemanje javnih funkcij in ostalih odgovornosti (prim. Ule, 2008). S podaljševanjem šolanja se odpre prostor za prosti čas. Kot odgovor na pojav koncepta mladosti se zlasti v drugi polovici dvajsetega stoletja odpira vprašanje, kako lahko mladi poleg izobraževanja pridobijo tudi druge kompetence, pomembne za prehod v odraslost.

Z nastankom konceptov mladine in mladosti v času industrijskega napredka so se v evropski družbi oblikovale različne prakse kot odgovor na potrebe vključevanja mladih v družbo, ki so na eni strani upoštevale potrebe mladih in na drugi strani potrebe v družbi. Vzajemnost socialne in pedagoške komponente v mladinskem delu je torej stalnica. Kakšno vlogo je mladinsko delo zavzelo v določenem okolju, je odvisno od razmerij med različnimi družbenimi segmenti in institucijami, tako zasebnimi kot javnimi, profitnimi in neprofitnimi. Pri oblikovanju ciljev mladinskega dela je imel pomembno vlogo zasebni sektor, v času pojavnosti totalitarizmov v dvajsetem stoletju pa tudi različni državni režimi, ki so si podredili mladinsko delo za ozko usmerjene politične cilje.

Zgodovinsko gledano je mladinsko delo odgovor zasebne sfere na opisano situacijo. Kasneje, z razvojem modernih

družb, vse več pobud in ukrepov izvira tudi iz javne sfere (država) in civilne družbe. Ukrepi so torej namenjeni reševanju odprtih vprašanj, ki jih posamezen segment družbe zaznava kot pomembnega. Zasebne pobude so lahko drugačne od tistih, ki jih država prepozna kot pomembne in jih podpira s finančnim prispevkom k uresničevanju javnih politik. Zasebne pobude so lahko učinkovit odgovor na družbeno situacijo, lahko pa se sprevržejo v skrajnosti protestnih in nasilniških manifestacij rasizma, ksenofobije in drugih nestrpnosti.

Pri oblikovanju javnih ukrepov v mladinskem delu je pomembno obdobje po letu 1970. Mladina je zaradi demografskih in političnih razmer vse glasneje izražala nestrinjanje z obstoječim družbenim redom. Protestna gibanja in gospodarski napredek na zahodu ter politične napetosti med vzhodom in zahodom je narekoval odgovor. Svet Evrope je v tistem času odigral pomembno vlogo pri promociji mladinskega dela in učenja za demokracijo in človekove pravice, posamezne nacionalne države demokratičnega dela Evrope pa so začele z oblikovanjem javnih politik na področju mladine. Države vzhodnega bloka in Jugoslavija so s svojega vrednostnega sistema pristopale k oblikovanju mladinskih politik. Po tretjem valu demokratizacije v Evropi v devetdesetih letih prejšnjega stoletja je učenje za demokracijo in človekove pravice ena glavnih stalnic v mladinskem delu. Morda je tudi današnji čas podoben prelomnim zgodovinskim obdobjem, v katerih so mladi izrazili svoje poglede na družbo na ulicah.

V zadnjih letih poteka na evropski ravni predvsem v okviru partnerstva med Evropsko komisijo in Svetom Evrope poglobljena razprava o vlogi mladinskega dela danes. V tem okviru je bilo organiziranih nekaj seminarjev in posvetovanj, na katerih so različni strokovnjaki razpravljali o mladinskem delu in mladinskih politikah nekoč in danes.

Rezultat je tudi literatura, dostopna na spletnih straneh partnerstva. Poleg učenja za demokracijo in človekove pravice se odpirajo nova področja, na katerih lahko mladinsko delo prispeva za krepitev blaginje mladih.

Položaj mladih danes je vse prej kot enostaven. Od njih se pričakuje čim hitrejšo vključevanje v družbo, hkrati pa imajo vse manj priložnosti za urejanje samostojnega življenja. Pomembna vprašanja so izobraževanje, prehod na trg dela, stanovanjska politika, zdravje mladih, pa tudi vprašanje vloge mladinskega dela. Zapiranje mladinskega dela v uresničevanje ozkih, specifičnih političnih ciljev integracije in materialne proizvodnje lahko vodi v instrumentalizacijo in formalizacijo. Političnost mladinskega dela se odpre v najširšem zornem kotu. Uspešne bodo tiste prakse in ukrepi, ki bodo mladim omogočali ustvarjalno izražati svoje potenciale in prispevati k življenju v skupnosti. Pri tem je družbeni vidik enako pomemben kot osebni vidik oz. način pristopa k mladim. Mladinske politike se vse bolj usmerjajo na medsektorski pristop pri urejanju vprašanja mladine, v okviru katerega ima mladinsko delo pomembno vlogo kot prostor za razmislek in odkrivanje osebnega poslanstva. Uspešno mladinsko delo definira probleme, ki so tako širše družbeni problemi kot tudi problemi mladih samih, in odgovarja na vprašanje, kako naj mladi sodelujejo pri iskanju novih odgovorov in poti.

Viri:

<http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/index.html>

Lorenz, W. (2009). The function of history in the debate on social work. V: Verschelden, G., Coussée, F., Walle, T. in Williamson, H. (ur.), The history of youth work in Europe (19-27). Strasbourg: Council of Europe.

Ule, M. (2008). Za vedno mladi? Socialna psihologija odrasčanja. Ljubljana: Založba FDV.

Deklaracija prve Evropske konvencije o mladinskem delu

Gent, Belgija, 7.–10. julij 2010

Preambula

Prva evropska konvencija o mladinskem delu je potekala julija 2010 med predsedovanjem Belgije EU. Devet let po tem, ko je Evropska unija v okviru takratnega predsedovanja Belgije izdala Belo knjigo o mladih, se mladinsko delo in skupnost mladinske politike vračata v Gent. Prvič je bilo v središču pozornosti izključno mladinsko delo. Namen konvencije je bil strniti preteklo, sedanje in prihodnje razmišljanje in prakso na področju mladinskega dela. Več kot 400 udeležencev iz 50 držav se je udeležilo intenzivne in obsežne tridnevne razprave na plenarnih zasedanjih, delavnicah o 'mladinskem delu v akciji', med obiski lokalnih mladinskih projektov in na tematskih seminarjih. Pred konvencijo je potekala konferenca o zgodovini mladinskega dela v Evropi, tretji tovrsten dogodek, ki je sledil dvema predhodnima seminarjema v mestu Blankenberge v Belgiji. Porodila je ideje, opisane v nadaljevanju. Deklaracija je naslovljena na ministre, pristojne za mladinsko delo v 50 državah, ki spadajo k Evropski uniji in/ali Svetu Evrope, druge evropske institucije in politične strukture, ki se ukvarjajo z mladimi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, zlasti pa nagovarja področje mladinskega dela in seveda mlade same.

Zgodovina

Obstaja več zgodovin mladinskega dela v Evropi kot tudi nekoliko novejša zgodovina mladinskega dela na evropski ravni. Zanj je značilna raznolikost, napetost in razvoj. Za njeno vodenje in obveščanje o njej so na različne načine skrbela socialna gibanja, mladinske organizacije in združenja, interesne skupine, nevladni sektor ter nacionalna, regionalna in lokalna mladinska politika. Vključevala je različne skupine mladih, ki so se pogosto razlikovali po pripadnosti družbenemu razredu, veri, politični privrženosti ali kulturnih zanimanjih. Tudi način organizacije se je razlikoval, včasih je bilo vodenje prepuščeno odraslim, včasih pa so mladi pomagali pri vodenju ali ga celo sami izvajali.

Mladinsko delo danes

Mladinsko delo je kompleksen pojem, ki je prav zaradi svoje kompleksnosti pogosto napačno razumljen. Če povzamemo na kratko, je njegov namen dvojen: ponuja prostor za druženje, aktivnost, dialog in akcijo ter zagotavlja podporo, priložnosti in izkušnje za mlade na prehodu iz otroštva v odraslo dobo. Mladinsko delo v Evropi danes vodijo in urejajo načela udeležbe in krepitev moči, vrednote človekovih

pravic in demokracije, protidiskriminacija in strpnost. Informacije črpa iz skupka politik in raziskovalnega znanja. Izvajajo ga tako prostovoljci kot tudi strokovni delavci. Temelji na prostovoljnem odnosu, v katerega vstopajo mladi. Njegovo financiranje in upravljanje je prav tako raznoliko. Mladinsko delo je v bistvu socialna praksa, ki se umešča med mlade in družbo, v katerih živijo. Zato je njegov namen izravnati in reševati številne napetosti, ki izvirajo iz tega odnosa. To pomeni, da je treba usklajevati mladinsko raziskovalno delo, politiko in prakso, uresničevati različne agende mladinske politike (na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni), učvrstiti položaj v medsektorskem delovanju, obravnavati vprašanja usposabljanja, kompetentnosti in priznavanja ter dodatno razvijati pedagoške, relacijske in metodološke pristope k praksi na področju mladinskega dela.

Resolucija Sveta o prenovljenem okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine (2010-2018) opredeljuje mladinsko delo kot:

Širok izraz, ki zajema obsežen sklop družbenih, kulturnih, izobraževalnih ali političnih dejavnosti mladih, z mladimi in za mlade. Te dejavnosti vse pogosteje vključujejo tudi šport in storitve za mlade. Mladinsko delo sodi v področje izvenšolskega izobraževanja ter med posebne dejavnosti v prostem času, ki jih vodijo strokovno usposobljeni ali prostovoljni mladinski delavci in vodje mladinskih organizacij ter temeljijo na neformalnih učnih postopkih in prostovoljnem sodelovanju.

Med konvencijo je bilo mladinsko delo na kratko opredeljeno kot zagotavljanje 'prostora in priložnosti za mlade kot pomoč pri oblikovanju njihove lastne prihodnosti'. Ne glede na razpravo, ki se vije okrog definicije pojma, je neizpodbitno, da so različne oblike mladinskega dela namenjene različnim skupinam mladih, uporabljajo različne metodologije, nagovarjajo druga vprašanja in delujejo v drugačnih kontekstih. Znotraj tega okvira skupin, metod, vprašanj in kontekstov se praksa mladinskega dela prilagaja, razširja in razvija skozi čas.

Na konvenciji je bilo v središču pozornosti mladinsko delo danes in v prihodnje, ki črpa iz preteklega znanja in izkušenj. Z vidika spremenjenih in spreminjajočih se življenjskih okolij mladih so bila sprožena številna vprašanja glede nujnih sprememb mladinskega dela, odnosa med mladinskim delom in mladinsko politiko ter prispevkom, ki ga ima mladinsko delo za splošen položaj mladih. V razpravah so bili še posebej izpostavljeni vloga mladinskega dela pri reševanju brezposelnosti mladih, vprašanja kakovosti in kvalifikacij na področju mladinskega dela ter oblike mladinskega dela, ki so potrebne za sožitje v različnih družbah. Udeleženci so veliko energije posvetili vprašanjem dostopnosti, standardov, priznavanja, financiranja in učinka mladinskega dela.

Mladinsko delo in prednostne naloge politik

Razumevanje in povezovanje med mladinskim delom na eni strani in politiko oziroma mladinsko politiko na drugi strani je še vedno razmeroma omejeno. Politiki bodo verjetno morali izboljšati svoje znanje

o mladinskem delu, mladinski delavci pa poglobiti svoje dožemanje tega, kako se vodi politika.

Pri razvoju politike se oblasti nagibajo k temu, da raje sledijo svojim prednostnim nalogam in agendam kakor tistim, ki jih narekujejo mladinsko delo in mladi. Treba je izboljšati povezave med prednostnimi nalogami 'od zgoraj navzdol' in 'od spodaj navzgor'. Mladinske delavce je treba vključiti v razprave na področjih oblikovanja širših politik, ki vplivajo na življenje mladih; prav tako se je z njimi treba posvetovati o oblikovanju politike, ki bolj posredno vpliva na mlade. Pomembno je, da razvoj politike na področju mladih in širše vključuje ne le organizirane, temveč tudi manj organizirane skupine mladih. V teh procesih igrajo mladinske organizacije pomembno vlogo. Mladinske delavce in mlade je treba vključiti v oblikovanje, izvajanje in vrednotenje mladinske politike. Posebne pobude na področju mladine morajo biti zasnovane na načelih in vrednotah mladinskega dela: izhajati morajo iz pravic, se osredotočati na priložnosti in, s pozitivno usmeritvijo, temeljiti na enakosti dostopa in sodelovanja.

'Strukturirani dialog', ki se je razvil v zadnjih letih, dialog z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi mladinskimi sveti ter Evropski mladinski forum in svetovadni svet pri Svetu Evrope kažejo na napredek, ki je bil narejen v zadnjih letih. Kljub temu pa je treba tovrstne procese v prihodnje okrepiti s tem, da se razširi osnova tega dialoga in izboljša uporaba praks skupnega upravljanja.

Položaj in medsektorsko sodelovanje

Zgodovina kaže, da je mladinsko delo delovalo osamljeno. Danes se vedno bolj pričakuje, da se vzpostavi veliko večje strokovno sodelovanje v širšem okviru razvijanja medsektorske politike na področju mladine. Medsektorsko sodelovanje poteka v različnih oblikah: med izobraževalnimi sektorji, med službami in političnimi domenami, ki vplivajo na mlade (npr. področje zdravja, izobraževanja ali pravosodja), med viri financiranja in na različnih upravnih stopnjah. Le malokdo se ne bi strinjal, da je treba izboljšati komunikacijo, usklajevanje in sodelovanje. Da pa bi se mladinsko delo lahko bolje vključevalo v take procese, je treba določiti njegovo identiteto in premagati bojazen instrumentalizacije. Mladinsko delo je včasih lahko šibki člen v takih ureditvah, kar poraja skrb, da je njegov prepoznavni prispevek k življenju mladih okrnjen.

Tako sodelovanje omogoča boljšo izmenjavo dobre prakse in razvoj boljšega sodelovanja. Seveda je mladinsko delo zelo primerno za spodbujanje stikov in interakcije z mladimi. Kljub temu pa je mogoče zaznati, da njegov privilegirani položaj in odnos z mladimi lahko ogrozi skupno delovanje služb, kot so policija ali nosilci poklicnega izobraževanja, čeprav so v končni fazi cilji teh služb in mladih lahko enaki. Verodostojnost mladinskih delavcev in zaupanje mladih vanje se lahko kaj hitro poruši, če 'pravila sodelovanja' niso bila skrbno in enakopravno usklajena s pogajanjem in ne izvirajo iz medsebojnega spoštovanja.

Informacije, učinek in vpliv

Zaradi raznolikosti mladinskega dela je treba njegov prispevek k položaju mladih in v družbi opredeliti na primerljivo raznolike načine. Običajna orodja za vrednotenje je treba dopolniti z razširjanjem dobre prakse v razmislek drugim akterjem na tem področju. Baza znanja o mladinskem delu je razmeroma šibka. Kljub razvoju Evropskega centra znanja za mladinsko politiko so potrebne tudi druge oblike zbiranja, razširjanja in prevajanja informacij o načelih, politiki in praksi mladinskega dela, saj vsi mladinski delavci ne znajo angleško! Viri informacij so na voljo na evropski ravni, vendar je treba izdati popolnejša navodila o

tem, kje jih je mogoče najti in kako do njih dostopati; rečeno je bilo, da je spletna stran www.youth-work.eu obetaven začetek v tej smeri.

Samo na podlagi boljših informacij in znanja o mladinskem delu lahko bolje razumemo, razširjamo in vrednotimo njegov učinek. Zbrati, pregledati in analizirati je treba kvantitativno in kvalitativno 'dokazno gradivo'.

Namen takega zbiranja informacij je spodbujati prepoznavnost mladinskega dela, izboljšati kakovost v praksi in s tem povečati verodostojnost mladinskega dela. Na drugi ravni pa je treba pridobiti oprijemljive informacije o življenjskih razmerah mladih kot podlago za strateške in operativne premisleke o mladinskem delu in mladinski politiki. V ta namen je pomembno, da se izvajajo mladinske raziskave in spremljanje mladih. S temi in drugimi mehanizmi se mladinsko delo resnično lahko 'začne tam, kjer so mladi'.

V zvezi z rezultati in učinkom mladinskega dela je treba 'triado' med mladinskimi raziskavami, politiko in prakso povečati v kvadrat, ki vključuje tudi mladinske organizacije in mlade. Stališča vseh strani morajo tvoriti platformo, ki se uporablja pri vrednotenju učinka. Izdelava zemljevida ali inventarja oblik in obsega mladinskega dela v državah članicah je nujno potrebna tako za razumevanje in prenos sedanjih primerov dobre prakse kot tudi za strateško usmeritev mladinskega dela v prihodnje.

Mladinsko delo, raznoliko in vsem dostopno

Raznolikost pri mladinskem delu je povezana z dostopnostjo za vse. Konvencija je poudarila pomembnost 'nizkega praga', ki odpira vrata vsem. Vendar mladinski delavci potrebujejo boljše usposabljanje in razumevanje univerzalnih vrednot, da bi se lahko spoprijeli s hitro spreminjajočimi se zahtevami, ki jih narekujejo raznolike populacije mladih. Predlagano usposabljanje mora preseči zgolj razumevanje potrebe po strpnosti, voditi mora k pridobivanju znanja in spretnosti z vidika kulturne raznolikosti. Poleg tega je danes večja potreba po sledenju vzorom, s katerim se pri mladinskih organizacijah in administracijah krepi raznolikost.

Mladinsko delo neke skupine mladih ne sme obravnavati le z vidika ciljev vključevanja in udeležbe, temveč bolj kot partnerje v prizadevanju za spodbujanje raznolikosti v družbi. Zaradi novih okoliščin v Evropi, ki narekujejo medsebojno zaupanje in

medkulturno sodelovanje, je treba ponovno razmisliti o nekaterih starejših oblikah mladinskega dela, npr. skupnostnem mladinskem delu, in jih prilagoditi novim časom.

Kakovost prakse

Mladinsko delo je neobičajna poklicna praksa, v katero so vključeni tako prostovoljci kot tudi strokovni delavci. Delitev dela po vlogah, ki jih igrajo eni ali drugi, ni jasno opredeljena, obe strani lahko najdemo pravzaprav v vseh sferah raznolikih aktivnosti mladinskega dela. Njun odnos se pogosto dopolnjuje in vzajemno podpira. Zaradi razlik med njima pa vprašanja kakovosti, kompetentnosti in priznavanja predstavljajo poseben izziv. Pogosto je prišlo do nasprotij med profesionalizacijo in profesionalizmom. To je kompleksna razprava, ki odpira vprašanja o ekskluzivnosti, če bi neka stopnja kvalifikacije postala edini prag profesionalizma. Ni dvoma, da se širi baza znanja, spretnosti in stališč za obvladovanje številnih vidikov mladinskega dela, npr. v zvezi s politiko, etiko, tveganji, upravljanjem, pripravo proračuna in praktičnim sodelovanjem z mladimi, ki so jih večinoma pridobili tisti z dolgoletnimi izkušnjami na področju prostovoljskega dela. Torej je treba tlakovati pot individualnemu potrjevanju na podlagi akreditacije predhodnega učenja. To lahko dosežemo tako, da postavimo standarde kakovosti in opredelimo generične spretnosti. Tak okvir, ki bi se lahko razvil na evropski ravni, bi se uporabil v nacionalnih strukturah in izvajal prek fleksibilnih sistemov izobraževanja in usposabljanja, temeljil pa bi na poklicnem etičnem kodeksu, ki bi urejal ravnanje mladinskih delavcev v stikih z mladimi.

Kompetence, usposabljanje in priznavanje

Čeprav enoten sistem za usposabljanje mladinskih delavcev ni potreben, pa je treba vzpostaviti okvir za izgradnjo kompetenc na podlagi pristopov k učenju, ki vključujejo razvijanje teoretičnega razumevanja, nadzorovanje v praksi (in skupno nadzorovanje), inštruiranje, e-učenje, vzajemno učenje, opazovanje in vrednotenje. To je treba zagotoviti v daljšem obdobju ob ustreznem razmisleku in nadaljnjem spremljanju. Ne le mladi, tudi mladinski delavci se morajo stalno izpopolnjevati, da bi se lahko učinkovito spoprijeli s spreminjajočimi se razmerami, v katerih morajo delati. Za izboljšanje razumevanja prakse mladinskega dela, ki se zaradi medsektorskih povezav vedno pogosteje povezuje z drugimi sektorji,

je zelo pomembno, da mladinski delavci nekaj časa namenijo tudi učenju v drugih okoljih mladinskih raziskav, politike in prakse. Na kratko, usposabljanje naj bo prilagodljivo, ustrezno in vse pogostejše. Kadar je mogoče, naj bo njegova evropska razsežnost medkulturna, nadnacionalna ter fizično in metodološko povezana z nekim evropskim programom.

Ne samo, da je to povezano s potrebnimi sredstvi, temveč je treba poskrbeti tudi za večjo priznavanje mladinskega dela tako znotraj kot tudi zunaj struktur mladinske politike, če želimo zagotoviti delujoč tokokrog kakovosti, kompetenc in izboljšane prakse. To govori v prid vzpostavljanju strategij za priznavanje in potrjevanje mladinskega dela na evropski, nacionalni in lokalni ravni, včasih tudi na organizacijskih ravneh. Ne glede na orodja in instrumente, ki se razvijajo za namene akreditacije, certificiranja in priznavanja, še vedno ostajajo odprta ključna vprašanja o njihovi uporabi, veljavi in verodostojnosti. Te je treba raziskati, morebitne slabosti pa odkriti in odpraviti. V takem procesu bo verjetno treba vzpostaviti platforme za dialog na tej 'bojni črti' z akterji iz drugih sektorjev javne uprave, različnih ravni mladinske politike in prakse ter iz zasebnega sektorja.

Mobilnost in mreženje

Izmenjava med mladinskimi delavci in mladimi iz različnih kultur in ozadij ter z različnimi izkušnjami pri mladinskem delu je pomembna zaradi razvoja kakovosti, učenja in podpore, prenosa znanja in širjenja priložnosti za razvoj in izvajanje mladinskega dela na mednarodni ravni. Čeprav je priložnosti za izmenjavo v zadnjih letih vedno več, so še vedno prisotne ovire, ki so povezane s finančnim, jezikovnim, osebnim in poklicnim položajem. Izdan je bil poziv k mobilnosti kot pravica za vse, zato je treba razviti mehanizme za odpravo najrazličnejših ovir.

Za izboljšanje mreženja in izmenjave je treba izvajalcem iz vse Evrope in v vseh sektorjih mladinskega dela dati sredstva in priložnosti za dialog, stik in sodelovanje, za tiste, ki delujejo na posebnih področjih mladinskega dela, pa je treba predvideti bolj specifične oblike združevanja. Izdan je bil tudi poziv k izboljšanju mednarodne mobilnosti mladinskih delavcev. Program 'Mladi v akciji' do določene mere poskuša nagovoriti ta vprašanja, vendar jih je treba še podrobneje obravnavati. V ta namen je treba razširiti razpravo o vrednosti neposrednega osebnega stika z mednarodno mobilnostjo, čeprav je bilo že doseženo trdno soglasje

o ključnih elementih učinka na prakso mladinskega dela, ki izhaja iz takih izkušenj.

Trajnostna podpora in financiranje

Nujno je treba razviti pravni okvir za mladinsko delo, ki zagotavlja osnovni proračun za trajnostni razvoj infrastrukture, projektov in mladinskega dela. Ta pravni okvir lahko narekuje izdelavo akcijskih načrtov za mladinsko delo, v katerih se opredelijo sredstva, potrebna za izvedbo, ki se črpajo iz različnih stopenj financiranja. Večkratni viri financiranja naj odražajo različne ravni v razponu, znotraj katerega se zagotavlja mladinsko delo, in se med seboj ne smejo izpodbijati. Določiti je treba jasna in pregledna merila za financiranje mladinskega dela, pri čemer je treba tako starim kot tudi novo nastalim pobudam mladinskega dela in organizacijam dati enake možnosti za pridobitev teh sredstev.

Šteje se, da glavno odgovornost za financiranje mladinskega dela nosijo nacionalne vlade. Evropski skladi naj bi igrali tretjo, dodatno vlogo pri razvoju in izvedbi mladinskega dela. Prvič, mladinski

programi na evropski ravni – kot je program Mladi v akciji – so vedno bolj pomemben dejavnik pri socialnem vključevanju, mobilnosti mladih in aktivnem državljanstvu. Drugič, njihov razpoznavni prispevek za življenje mladih in mladinske delavce ter za konceptualizacijo mladinskega dela kot takega je pomemben element pri snovanju, oblikovanju in podpori novim oblikam prakse. Tretjič, programi so še vedno neprecenljivi kot 'zagonska sila' aktivnosti mladinskega dela in prikazovanja njene vrednosti na področjih, kjer sta tradicija ali razumevanje takih praks šibki. V plejadi evropskih strategij na področju mladine in drugih področjih bo za leto 2020 dajanje takih jamstev mladim v Evropi pomenilo bistveno odskočno desko za doseg njihovih ciljev. Vendar bo treba za mladinsko delo poiskati tudi širše vire financiranja, mladinski delavci pa bodo potrebovali boljše kompetence za generacije, ki prihajajo.

Naslednji koraki

Konvencija priznava odgovornost mladinskih delavcev, da sami prispevajo k zgoraj izpostavljenim vprašanjem, kadar lahko, za kar pa potrebujejo politično in finančno

podporo. Na evropski ravni je na voljo skupek političnih pobud in ukrepov na področju mladine (in drugih področjih, ki prav tako vplivajo na mlade, mladinsko delo in mladinsko politiko), ki se bodo izvajali vse naslednje leto. V teh razpravah je torej treba upoštevati vsebino te deklaracije. Namen deklaracije je zagotoviti, da se v teh političnih razpravah mladinskemu delu in mladim posveča stalna pozornost. Te vključujejo naslednje:

- strategija Evropa 2020 in njena vodilna pobuda 'Mladi in mobilnost';
- pričakovano priporočilo Sveta o spodbujanju mobilnosti;
- pričakovano priporočilo Sveta o priznavanju neformalnega učenja;
- nova generacija programov, ki bo sledila programu 'Mladi v akciji' leta 2013;
- predhodna razprava, ki bo narekovala oblikovanje prihodnjega programa EU za mlade;
- nadaljnji razvoj razsežnosti neformalnega učenja Europass;
- novi postopki 2.0 na poti k potrjevanju in priznavanju neformalnega učenja;
- nova strategija usposabljanja o mladinskem delu v Evropi v okviru programa 'Mladi v akciji'.

Prva evropska konvencija o mladinskem delu, rezultat katere je ta deklaracija, je odprla razpravo o mladinskem delu v Evropi. Konvencija zahteva, da se opredeljeno osnovno gibalno spodbuja še naprej znotraj obstoječih okvirov mladinske politike, ki jo vodita tako Evropska unija kot tudi Svet Evrope:

- prenovljeni okvir za evropsko sodelovanje na področju mladine;
- Resolucija Sveta Evrope o mladinski politiki.

Konvencija zahteva, da na podlagi te deklaracije Evropska unija, Svet Evrope in njune države članice ter sedanja in naslednja trojka predsedovanja EU sestavijo agendo in akcijski načrt ter zagotovijo potrebna sredstva za njuno izvedbo. Vrhunec razprave o agendi naj sovпада z drugo evropsko konvencijo o mladinskem delu. Na koncu naj izpostavimo, da v okviru te deklaracije tudi nestrano pričakujemo vsebino in ugotovitve prihodnje Resolucije Sveta o mladinskem delu med belgijskim predsedovanjem.

Vir:

Declaration of the 1st European Youth Work Convention (2010). Pridobljeno 1. oktobra 2010 z www.youth-eurtio.be. Objavljamo neuradni prevod dokumenta.

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij

Mladi in mobilnost

Pobuda za izkoriščanje potenciala mladih pri doseganju pametne, trajnostne in vključujoče rasti v Evropski uniji

Bruselj, 15. 9. 2010

1. Uvod

Strategija Evrope 2020 si je zastavila ambiciozne cilje za pametno, vključujočo in trajnostno rast. Pri doseganju teh ciljev je bistvena vloga mladih. Kakovostno izobraževanje in usposabljanje, učinkovito vključevanje na trg dela in večji obseg mobilnosti mladih so ključni dejavniki za **izkoriščanje potenciala vseh mladih** ter doseganje ciljev strategije Evropa 2020.

Blaginja Evrope v prihodnosti je odvisna od mladih. V EU jih je skoraj 100 milijonov ljudi, kar je petina vsega prebivalstva¹. Čeprav sodobna Evropa ponuja nove možnosti, kakršnih prej še ni bilo, se mladi v sistemih izobraževanja in usposabljanja ter pri dostopu na trg dela spoprijemajo z izzivi, ki jih je gospodarska kriza še poslabšala. **Brezposelnost mladih je nesprejemljivo visoka**, saj dosega skoraj 21 %². **Za uresničitev cilja 75-odstotne zaposlenosti** v starostni skupini 20–64 let je treba prehod mladih na trg dela korenito izboljšati.

Ocenjuje se, da se bo do leta 2020 delež vseh delovnih mest, na katerih sta potrebni visoka stopnja usposobljenosti ter zmožnost prilagajanja in inovativnosti, z današnjih 29 % povečal na 35 %. To pomeni 15 milijonov **več delovnih mest, za katera je potrebna visoka stopnja usposobljenosti**³. Število delovnih mest, na katerih so potrebna e-znanja, se povečuje, gospodarstvo EU pa ovira pomanjkanje usposobljenih strokovnjakov s področja informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT)⁴. V EU ima visokošolsko izobrazbo manj kot ena oseba od treh (31,1 %⁵), v primerjavi z več kot 40 % v ZDA in več kot 50 % na Japonskem. EU ima manjši delež raziskovalcev med delovno silo kot njeni konkurenti⁶. Krovni cilj EU iz strategije Evropa 2020 je, da do leta 2020 **vsaj 40 % ljudi v starostni skupini 30–34 let zaključijo terciarno ali enakovredno izobraževanje**.

Preveč mladih prezgodaj opusti šolanje, kar povečuje tveganje za njihovo brezposelnost ali neaktivnost in revščino ter viša gospodarske in socialne stroške. Trenutno je v starostni skupini 18–24 let v EU delež tistih, ki imajo manj kot višjo sekundarno izobrazbo ter se ne udeležujejo nadaljnega izobraževanja in usposabljanja, 14,4 %⁷. Merilo uspešnosti EU je **zmanjšati osip na 10 %**. Evropa mora izboljšati tudi področje **pismenosti**, saj ima 24,1 % 15-letnikov težave z bralno pismenostjo, ta delež pa se je še povečal v zadnjih letih⁸.

Mnoge države članice se spoprijemajo z izzivi pri izvajanju nacionalnih strategij za vseživljenjsko učenje, vključno z razvojem **prožnejših učnih poti**, ki bi ljudem omogočile prehajanje med različnimi stopnjami izobrazbe in pritegnile netradicionalne učence.

Prednostne naloge pobude

Mladi in mobilnost je vodilna pobuda Evropske unije za obravnavo izzivov, s katerimi se spoprijemajo mladi, ter podpora mladim pri zagotavljanju njihove prihodnosti v gospodarstvu, temelječem na znanju. Je **okvirni program, ki napoveduje ključne nove ukrepe, krepki obstoječe dejavnosti ter zagotavlja izvajanje drugih dejavnosti** na ravni EU in nacionalni ravni, ob tem pa upošteva načelo subsidiarnosti. Ta pobuda mora prek ustreznih vzvodov koristiti tudi državam kandidatkam. Pobuda bo izkoristila finančno podporo ustreznih programov EU za izobraževanje, mladino in učno mobilnost ter strukturnih skladov. Na podlagi pregleda vseh obstoječih programov se bo razvil bolj celosten pristop k podpiranju pobude Mladi in mobilnost v naslednjem finančnem okviru. Pobuda Mladi in mobilnost se bo izvajala v tesni povezavi z vodilno pobudo „Program za nova znanja in spretnosti in nova delovna mesta“ iz strategije Evropa 2020.

Pobuda bo osredotočena na štiri glavna področja ukrepanja:

- ⊙ Pametna in vključujoča rast je odvisna od ukrepov v okviru celotnega sistema **vseživljenjskega učenja**, namen katerih je razvoj ključnih kompetenc in kakovostnih učnih rezultatov v skladu s potrebami trga dela. Evropa mora razširiti in obogatiti učne možnosti za mlade kot celoto ter pri tem podpreti pridobivanje znanj in spretnosti z neformalnim izobraževanjem. Pobuda Mladi in mobilnost bo podprla te ukrepe, med drugim s predlogom **priporočila Sveta** za spodbuditev držav članic k **zmanjševanju visokih stopenj osipa**, z **evropskim letom prostovoljstva 2011** ter s **priporočilom Sveta o priznavanju neformalnega in priložnostnega učenja**. Komisija poleg tega spodbuja **vajeniško poklicno usposabljanje** in **prilagoditveno visoke kakovosti**, saj omogočata pridobivanje učnih izkušenj na delovnem mestu in lažji vstop na trg dela.
- ⊙ Evropa mora povečati delež mladih udeležencev v **visokošolskem ali enakovrednem izobraževanju**, da bo lahko konkurenčna v gospodarstvu, temelječem na znanju, ter spodbujala inovacije. Evropsko visokošolsko izobraževanje mora postati privlačnejše in bolj odprto za ostali svet in izzive globalizacije, zlasti s spodbujanjem mobilnosti študentov in raziskovalcev. Pobuda Mladi in mobilnost naj bi izboljšala kakovost, privlačnost in odzivnost visokošolskega izobraževanja ter spodbudila širšo in boljše mobilnost in zaposljivost, med drugim s predlogom **novega programa za reformo in posodobitev visokošolskega izobraževanja**, vključno s pobudo za **primerjavo uspešnosti univerz** in **novi mednarodni strategiji EU** za večjo privlačnost evropskega visokošolskega izobraževanja ter akademsko sodelovanje in komunikacijo z univerzami iz tretjih držav.
- ⊙ Programi in pobude EU za učno **mobilnost** se bodo pregledali, razširili in povezali z nacionalnimi in regionalnimi viri. Okrepila se bo mednarodna razsežnost. Pobuda Mladi in mobilnost bo podprla prizadevanja, da bi imeli do leta 2020 vsi mladi v Evropi možnost opraviti del izobraževanja v tujini, vključno prek usposabljanja na delovnem mestu. Del svežnja Mladi in mobilnost je predlog **priporočila Sveta za odstranjanje ovir za mobilnost**, ki ga spremlja „pregled stanja na področju mobilnosti“, ki ocenjuje napredek držav članic na tem področju. Vzpostavila se bo posebna **spletna stran Mladi in mobilnost** z informacijami o mobilnosti in učnih možnostih EU⁹, Komisija pa bo predlagala uvedbo **kartice Mladi in mobilnost** za lažjo mobilnost. Nova pobuda znotraj EU „**Tvoja prva zaposlitev EURES**“ bo pomagala mladim pri dostopu do zaposlitvenih možnosti in zaposlovanju

v tujini ter spodbujala delodajalce k ustvarjanju novih delovnih mest za mlade mobilne delavce. Komisija bo preučila možnost pretvorbe pripravljalnega ukrepa „Erasmus za mlade podjetnike“ v program za spodbujanje mobilnosti podjetnikov.

- ⊙ Evropa mora nujno izboljšati **stanje na področju zaposlovanja mladih**. Pobuda Mladi in mobilnost je okvir prednostnih nalog politike za ukrepanje na nacionalni ravni in ravni EU, da se z lažjim prehodom iz šole v zaposlitev ter manjšo segmentacijo trga dela zmanjša brezposelnost mladih. Poseben pomen imajo zlasti **zavodi za zaposlovanje**, spodbujanje **jamstva za mlade**, da se vsem mladim zagotovijo zaposlitev, izobraževanje ali ukrepi za aktivacijo, uvedba **evropskega sistema za spremljanje ponudbe delovnih mest ter podpiranje podjetništva med mladimi**.

2. Razvoj sodobnih sistemov izobraževanja in usposabljanja za zagotavljanje ključnih kompetenc in odličnosti

Za zagotovitev visokokakovostnega izobraževanja in usposabljanja, vseživljenjskega učenja ter razvoja znanj in spretnosti je treba zagotoviti **bolje usmerjene, trajne in okrepljene ravni naložb** v izobraževanje in usposabljanje. Komisija spodbuja države članice, da svoje naložbe konsolidirajo in po potrebi povečajo njihov obseg ter si hkrati močno prizadevajo za čim optimalnejšo uporabo javnih sredstev. Zaradi pritiska na javne finance je poleg tega pomembno poskrbeti za razvejanost finančnih virov.

Za uresničitev cilja **zmanjšanja osipa na 10 %**, kot je bilo dogovorjeno v okviru strategije Evropa 2020, je treba ukrepati zgodaj in se osredotočiti na preventivne ukrepe, usmerjene na dijake, pri katerih obstaja tveganje opustitve izobraževanja. Komisija bo predlagala **priporočilo Sveta za okrepitev ukrepov držav članic za zmanjšanje stopenj osipa**. Komisija bo poleg tega **vzpostavila strokovno skupino na visoki ravni, ki bo oblikovala priporočila o načinih izboljšanja pismenosti** ter predstavila **sporočilo za okrepitev vzgoje in izobraževanja v zgodnjem otroštvu**.

Mladi se spoprijemajo z vse bolj raznovrstno ponudbo izobraževanj. Biti morajo zmožni sprejemati odločitve na podlagi informacij. Omogočiti jim je treba dostop do **informacij o možnostih izobraževanja in usposabljanja** ter jasno sliko o zaposlitvenih priložnostih, kar je podlaga za upravljanje njihovih poklicnih poti. Nadalje je treba razviti **kakovostne storitve poklicnega svetovanja in usmerjanja** v tesnem sodelovanju z institucijami trga dela, hkrati pa podpreti ukrepe za izboljšanje podobe sektorja in poklicev z zaposlitvenim potencialom.

Na vseh ravneh izobraževalnega sistema je treba spodbujati visoko kakovost učenja in poučevanja. **Ključne kompetence za gospodarstvo in družbo znanja**, kot so učenje učenja, sporazumevanje v tujih jezikih, podjetniška znanja in spretnosti, zmožnost polne izrabe potenciala IKT, e-učenje in računska pismenost¹⁰, so postale še pomembnejše¹¹. Komisija bo leta 2011 predstavila **sporočilo o kompetencah za vseživljenjsko učenje** ter hkrati pripravila predloge za razvoj skupnega jezika med svetom izobraževanja in svetom dela¹².

Povpraševanje po kvalifikacijah narašča tudi v nizko kvalificiranih poklicih. V skladu z napovedmi naj bi bilo okrog 50 % vseh zaposlitev v letu 2020 še vedno odvisnih od srednje ravni kvalifikacij, pridobljenih s **poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem**. Komisija je v svojem sporočilu o evropskem sodelovanju v poklicnem izobraževanju in usposabljanju¹³ iz leta 2010 poudarila nujnost posodobitve tega sektorja. Med prednostnimi nalogami sta pospeševanje poti in prehodnosti med poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter visokošolskim izobraževanjem, kar vključuje razvoj nacionalnih okvirov kvalifikacij, ter ohranjanje tesnih partnerstev s poslovnim sektorjem.

Zgodnje praktične delovne izkušnje so za mlade bistvene pri razvoju znanj in spretnosti ter kompetenc, potrebnih na delovnem mestu¹⁴. Učenje na delovnem mestu kot oblika **vajeniškega usposabljanja** je učinkovito sredstvo za postopno vključevanje mladih na trg dela. Zagotavljanje vajeniškega usposabljanja in njegova kakovost se močno razlikujeta med državami članicami. Nekatere države so nedavno začele uvajati takšne načrte usposabljanja. Vključenost **socialnih partnerjev** v oblikovanje, organizacijo, izvedbo in financiranje vajeniškega usposabljanja je pomembno za njegovo učinkovitost in ustreznost glede na potrebe trga dela. Te ukrepe je treba nadaljevati, da se razširi nabor znanj in spretnosti v poklicnih poteh ter da se bo lahko **do konca leta 2012 vsaj 5 milijonov mladih v Evropi** vpisalo v vajeniško usposabljanje (ocenjeno trenutno število je 4,2 milijona¹⁵).

Pridobivanje prvih delovnih izkušenj s **pripravnim** je za mlade v zadnjih letih postalo pomembnejše, saj jim omogoča, da se prilagajajo potrebam trga dela. Nekatere države članice so poleg tega zaradi zmanjšane števila novih delovnih mest za mlade sprejele načrte za pridobivanje delovnih izkušenj. Ti načrti morajo biti splošno dostopni in visoke kakovosti, imeti jasne učne cilje ter ne smejo nadomeščati rednih zaposlitev in poskusnih dob.

Vse bolj zaskrbljujoča je brezposelnost diplomantov z različnimi stopnjami izobrazbe in usposobljenosti. Evropski sistemi se le počasi odzivajo na potrebe družbe znanja, saj imajo težave pri prilagajanju učnih načrtov in programov spreminjajočim se potrebam trga dela. Komisija bo leta 2010 predlagala **merilo zaposljivosti EU** kot odgovor na zahtevo Sveta iz maja 2009.

S pobudo Mladi in mobilnost je poleg tega treba omogočiti mladim, katerih možnosti so omejene in/ali ki so izpostavljeni tveganju socialne izključenosti, bogatejše poklicne poti in učne možnosti za boljše življenjske pogoje. Ti mladi morajo imeti zlasti koristi od številnejših možnosti za **neformalno in priložnostno učenje** ter okrepljenih mehanizmov za priznavanje in **potrjevanje** takšnega učenja v nacionalnih okvirih kvalifikacij. To jim lahko pomaga odpreti vrata do nadaljnjega učenja. Komisija bo predlagala **priporočilo Sveta** za lažje potrjevanje takšne vrste učenja¹⁶.

Ključni novi ukrepi:

- ⊙ **Predlagati osnutek priporočila Sveta o zmanjšanju osipa (2010):** priporočilo bo omogočilo okvir za učinkovit odgovor politike na različne vzroke visokih stopenj osipa. Prednostno bo osredotočeno na preventivne in popravne ukrepe.
- ⊙ **Vzpostaviti strokovno skupino na visoki ravni za pismenost (2010),** ki bo opredelila učinkovite prakse, ki se v državah članicah uporabljajo za izboljšanje pismenosti dijakov in odraslih, ter oblikovala primerna priporočila.
- ⊙ **Izboljšati privlačnost, zagotavljanje in kakovost poklicnega izobraževanja in usposabljanja** ter tako znatno prispevati k zaposljivosti mladih in zmanjšanju osipa: Komisija bo konec leta 2010 skupaj z državami članicami in socialnimi partnerji ponovno začela sodelovanje na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, predlagala pa bo tudi ukrepe na nacionalni in evropski ravni.
- ⊙ **Predlagati kakovosten okvir za pripravništvo,** vključno z obravnavo pravnih in upravnih ovir za nadnacionalne izmenjave. **Podpreti boljši dostop in udeležbo** v visokokakovostnih pripravništvih, kar vključuje tudi spodbujanje podjetij, da ponudijo pripravniška delovna mesta in so dobra gostiteljska podjetja (npr. s podeljevanjem znaka kakovosti ali nagrad), ter z ureditvami v dogovoru s socialnimi partnerji ali kot del politike družbene odgovornosti podjetij.
- ⊙ **Predlagati osnutek priporočila Sveta o spodbujanju in potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja (2011),** da se pospešijo ukrepi držav članic za spodbujanje priznavanja znanj in spretnosti, pridobljenih s takšnim učenjem.

3. Spodbujanje privlačnosti visokošolskega izobraževanja za gospodarstvo, temelječe na znanju

V gospodarstvu, temelječem na znanju, je visokošolsko izobraževanje glavni dejavnik konkurenčnosti gospodarstva, zato je visoka kakovost terciarnega izobraževanja bistvena za doseganje gospodarskih in družbenih ciljev. Zaradi naraščajočega števila delovnih mest, na katerih je potrebna visoka stopnja usposobljenosti, **bo moralo več mladih začeti in dokončati visokošolsko izobraževanje**, da EU doseže cilj strategije Evropa 2020, ki je **40-odstoten uspešen zaključek visokošolskega ali enakovrednega izobraževanja**. Poleg tega morajo raziskave s privlačnimi zaposlitvenimi pogoji pritegniti in obdržati več mladih. Za uresničevanje teh projektov bo potreben večstranski pristop, katerega cilj bo posodobitev visokošolskega izobraževanja, ki bo zagotavljal kakovost, odličnost in preglednost ter spodbujal partnerstva v globaliziranem svetu.

Nekatere evropske univerze so med najboljšimi na svetu, vendar ne morejo v celoti izkoristiti svojega potenciala. Visokošolsko izobraževanje je dolgo trpelo zaradi premajhnih naložb, medtem ko se je število študentov znatno povečalo. Komisija poudarja, da je za sodoben in uspešen univerzitetni sistem **skupna naložba v višini 2 % BDP** (javno in zasebno financiranje skupaj) nujen minimum v gospodarstvu, temelječem na znanju¹⁷. Univerze morajo biti zmožne razvejati svoje prihodke ter sprejeti večjo odgovornost za svojo dolgoročno finančno vzdržnost. Države članice morajo okrepiti svoja prizadevanja za **posodobitev visokošolskega izobraževanja**¹⁸ na področju učnih načrtov, upravljanja in financiranja, in sicer z izvajanjem prednostnih nalog v okviru bolonjskega procesa, podpiranjem **novega načrta za sodelovanje in reformo** na ravni EU in osredotočanjem na nove izzive v okviru strategije Evropa 2020.

Ohranjanje visoke stopnje kakovosti je bistvenega pomena za privlačnost visokošolskega izobraževanja. **Zagotavljanje kakovosti** v visokošolskem izobraževanju je treba na evropski ravni okrepiti s spodbujanjem sodelovanja med zainteresiranimi stranmi in institucijami. Komisija bo spremljala napredek in opredelila prednostne naloge na tem področju v poročilu, ki naj bi bilo sprejeto leta 2012, kot odgovor na priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta¹⁹.

V bolj globalnem in mobilnem svetu lahko preglednost glede uspešnosti visokošolskih institucij spodbudi konkurenčnost in sodelovanje ter je lahko spodbuda za nadaljnje izboljšave in posodabljanje. Vendar lahko dajejo obstoječe mednarodne lestvice nepopolno sliko o uspešnosti univerz, če preveč poudarjajo raziskave, hkrati pa izključujejo ostale ključne dejavnike uspešnosti univerz, kot so kakovost učenja, inovativnost, regionalna vključenost in internacionalizacija. Komisija bo leta 2011 predstavila rezultate študije izvedljivosti za **razvoj alternativnega svetovnega sistema za večdimenzionalno razvrščanje univerz**, ki upošteva raznovrstnost visokošolskih institucij.

Za inovacijsko sposobnost Evrope bodo potrebna partnerstva znanja in močnejše povezave med izobraževanjem, raziskavami in inovacijami („trikotnik znanja“). To zajema polno izkoriščanje vloge Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT) ter **dejavnosti Marie Curie**, hkrati pa uporabo izkušenj, pridobljenih z obojim. Komisija bo v tem okviru okrepila in razširila dejavnosti evropske platforme za dialog med univerzami in podjetji (**Forum EU za dialog med univerzami in podjetji**) za zagotovitev večje zaposljivosti študentov in razvoj vloge, ki jo ima izobraževanje v „trikotniku znanja“.

Visokošolsko izobraževanje je vse bolj internacionalizirano. Večja mobilnost, mednarodna odprtost in preglednost so potrebne, da se pritegnejo najboljši študenti, učitelji in raziskovalci ter da se ustvarijo in okrepijo partnerstva in akademsko sodelovanje z univerzami iz drugih delov sveta. Za to bo treba še posebej okrepiti mednarodno sodelovanje, programe in dialog o politikah v visokošolskem izobraževanju. **Sporočilo o ključnih izzivih in ukrepih, potrebnih za visokošolsko izobraževanje v Evropi**, bo z vidika strategije Evropa 2020 predstavljeno leta 2011 ter vključevalo **strategijo EU za internacionalizacijo**²⁰.

Ključni novi ukrepi:

- ⊙ **Podpreti reformo in posodobitev visokošolskega izobraževanja s predstavitvijo sporočila (2011), ki bo vzpostavilo nov in okrepljen program za visokošolsko izobraževanje:** ta ukrep bo osredotočen na povečevanje zaposljivosti diplomantov, spodbujanje mobilnosti, vključno med univerzami in podjetji, pospeševanje preglednih in visokokakovostnih informacij o možnostih študija in raziskav ter uspešnosti institucij. Ukrep bo usmerjen tudi na nove možnosti za netradicionalne učence in dostop za prikrajšane skupine, vključno z ustreznim financiranjem. V okviru okrepljenega programa bo predlagana tudi strategija EU za internacionalizacijo, ki bo spodbujala privlačnost evropskega visokošolskega izobraževanja.
- ⊙ **Vzpostaviti merilo uspešnosti visokošolskega izobraževanja in njegovih rezultatov:** Komisija bo leta 2011 predstavila rezultate študije izvedljivosti za razvoj alternativnega svetovnega sistema za večdimenzionalno razvrščanje univerz, ki upošteva raznovrstnost visokošolskih institucij.
- ⊙ **Predlagati večletni strateški inovacijski program (2011), ki bo opredelil vlogo EIT v večpolarnem inovacijskem evropskem okviru ter določil prednostne naloge za visokošolsko izobraževanje, raziskave, inovacije in podjetništvo za prihodnjih sedem let.**

4. Podpiranje odločnega razvoja nadnacionalne učne in zaposlitvene mobilnosti mladih

Čeprav mobilnost celotnega prebivalstva v EU ni izrazito visoka, sta študij in zaposlitev v tujini posebej privlačna za mlade. Večina „mobilnih“ ljudi v EU je starih med 25 in 34 let. Pripadniki te starostne skupine imajo pogosteje boljše jezikovno znanje in manj družinskih obveznosti. Večja mobilnost je poleg tega posledica vse večje odprtosti meja in bolj primerljivih izobraževalnih sistemov. To gibanje je treba podpreti s številnejšimi možnostmi za izpopolnjevanje znanj in spretnosti ali lažjega iskanja zaposlitve za mlade.

Spodbujanje učne mobilnosti

Učna mobilnost je pomemben način, kako lahko mladi **okrepijo svojo prihodnjo zaposljivost** in pridobijo nove poklicne kompetence, obenem pa dodatno razvijejo svojo vlogo aktivnih državljanov. Pomaga jim pridobiti nova znanja ter razviti nove jezikovne in medkulturne kompetence. Bolj verjetno je, da bodo Evropejci, ki so mobilni v mladosti v obdobju učenja, mobilni tudi pozneje v življenju kot delavci. Delodajalci se zavedajo teh koristi in jih cenijo. Učna mobilnost ima tudi pomembno vlogo pri zagotavljanju večje odprtosti sistemov in institucij izobraževanja in usposabljanja, njihove bolj evropske in mednarodne narave, boljše dostopnosti ter večje učinkovitosti²¹. EU že dolgo uspešno podpira učno mobilnost s pomočjo različnih programov in pobud, med katerimi je najbolj znan program Erasmus²². Nadaljnji programi, kot je ustanovitev Evropske prostovoljske enote za humanitarno pomoč, predvidene z Lizbonsko pogodbo, lahko prav tako prispevajo k temu procesu. Za financiranje nadnacionalne učne in delovne mobilnosti nekatere države članice uporabljajo tudi strukturne sklade, zlasti Evropski socialni sklad. Programa Erasmus Mundus in Tempus podpirata mobilnost in izmenjave visokošolskih delavcev in študentov med univerzami v Evropi in izven nje.

Komisija želi z zagotovitvijo sredstev in odpravo ovir pri pridobivanju učnih izkušenj v tujini zagotoviti učno mobilnost vsem mladim v Evropi do leta 2020²³.

Z **zeleno knjigo o učni mobilnosti** (julij 2009)²⁴ se je začelo javno posvetovanje o najboljših načinih za odpravo ovir za mobilnost in zagotavljanje številnejših možnosti za učenje v tujini. Komisija je prejela več kot 3 000 odgovorov, vključno z odgovori nacionalnih in regionalnih vlad ter drugih zainteresiranih strani²⁵. To dejstva kaže na splošno razširjeno **željo po večji učni mobilnosti v vseh delih izobraževalnega sistema** (visokošolsko izobraževanje, šole, poklicno izobraževanje in usposabljanje) pa tudi v neformalnem in priložnostnem izobraževanju, kot je prostovoljstvo. Odgovori prav tako potrjujejo, da mnoge ovire za mobilnost ostajajo. Komisija zato v povezavi s tem sporočilom predlaga **priporočilo Sveta o učni mobilnosti** kot izhodišče nove skupne kampanje med državami članicami za dokončno odstranitev ovir za mobilnost. Spremljanje napredka se bo izvedlo s pomočjo „**pregleda stanja na področju mobilnosti**“, ki bo zagotovil primerjalno sliko, kako države članice napredujejo pri premagovanju teh ovir.

Za boljše razumevanje pravic študentov na študiju v tujini Komisija objavlja poleg tega sporočila **smernice o ustrezni sodni praksi Evropskega sodišča**, v katerih so zajeta vprašanja glede dostopa do izobraževalnih institucij, priznavanja diplom in prenosljivosti štipendij, da bi javni organi, zainteresirane strani in študenti lažje razumeli pomen ustaljene sodne prakse.

Ministri za visoko šolstvo iz 46 držav, ki sodelujejo v bolonjskem procesu, so leta 2009 kot referenčno vrednost določili, da mora do leta 2020 vsaj 20 % tistih, ki bodo diplomirali v evropskem visokošolskem prostoru, preživeti neko obdobje študija ali usposabljanja v tujini²⁶. Komisija bo leta 2010 v odgovor na zahtevo Sveta maja 2009 predlagala uvedbo **meril učne mobilnosti EU** s poudarkom na študentih v visokošolskem izobraževanju ter poklicnem izobraževanju in usposabljanju.

Treba je zagotoviti polno izvajanje evropskih **instrumentov in orodij za podporo mobilnosti**, kot so evropski sistem zbiranja in prenašanja kreditnih točk, evropski okvir kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in Europass, da jih bodo mobilni učenci lahko v celoti izkoristili²⁷. Za dopolnitev fizične mobilnosti je treba z uporabo IKT in e-učenjem spodbujati virtualno mobilnost. Komisija bo na podlagi obstoječih delov Europassa razvila **evropski potni list znanj in spretnosti**, ki bo omogočil večjo preglednost in zagotovil prenosljivost kompetenc,

pridobljenih s formalnim in neformalnim učenjem, v Evropski uniji. V tem okviru se bodo razvila orodja za opredeljevanje in priznavanje usposobljenosti strokovnjakov in uporabnikov IKT, vključno z evropskim okvirom za strokovnost na področju IKT v skladu s strategijo EU za e-znanja²⁸. Komisija si bo poleg tega prizadevala za razvoj kartice **Mladi in mobilnost**, ki bo pospešila postopek vključevanja mladih učencev pri selitvi v tujino in zagotovila druge prednosti, kakršne omogočajo nacionalne mladinske ali študentske kartice.

EU finančno podpira mobilnost študentov, raziskovalcev, mladine in prostovoljcev s številnimi programi, čeprav je število mladih, ki jih lahko koristijo, še vedno sorazmerno skromno (okoli 380 000 na leto). Komisija bo **izboljšala učinkovitost in delovanje teh programov** ter podprla celostni pristop k pobudi Mladi in mobilnost v naslednjem finančnem okviru.

Ključni novi ukrepi:

- ⊙ **Vzpostaviti posebno spletno stran Mladi in mobilnost z informacijami o možnostih učenja in mobilnosti EU (2010):** spletna stran naj bi omogočila popolno preglednost vseh ustreznih programov EU, možnosti in pravic v zvezi z učno mobilnostjo za mlade. Stran naj bi se razvila postopoma in npr. povezala dejavnosti EU z nacionalnimi in regionalnimi pobudami, zagotavljala informacije o možnostih financiranja, programih izobraževanja in usposabljanja v Evropi (ob upoštevanju tekočega dela na področju orodij za preglednost in obstoječega portala PLOTEUS) ter navajala kakovostna podjetja s pripravniškimi mesti in podobno.
- ⊙ **Predlagati osnutek priporočila Sveta za spodbujanje učne mobilnosti mladih (2010),** ki bo obravnaval ovire za učno mobilnost na nacionalni, evropski in mednarodni ravni. Podlaga pri tem bodo odgovori na javno posvetovanje v zvezi z zeleno knjigo „Spodbujanje učne mobilnosti za mlade“ leta 2009. **S „pregledom stanja na področju mobilnosti“** se bo redno spremljal in meril napredek držav članic pri odstranjevanju teh ovir.
- ⊙ **Razviti kartico Mladi in mobilnost** za lažjo mobilnost vseh mladih (tj. študentov, dijakov, vajencev, pripravnikov, raziskovalcev in prostovoljcev), ki bo mobilnim učencem pomagala v postopku vključevanja.
- ⊙ **Objaviti smernice o sodni praksi Evropskega sodišča glede pravic mobilnih študentov (2010):** to zajema področja, kot so dostop do štipendij, njihovo priznavanje in prenosljivost.
- ⊙ **Predlagati uvedbo evropskega potnega lista znanj in spretnosti (2011)** na podlagi obstoječih sestavnih delov Europassa, ki bo na pregleden in primerljiv način beležil kompetence, ki jih ljudje pridobivajo v celotnem življenju pri raznovrstnih učnih priložnostih, vključno z e-znanji ter neformalnim in priložnostnim učenjem. To naj bi s spodbujanjem priznavanja znanj in spretnosti med državami omogočilo lažjo mobilnost.

Spodbujanje zaposlitvene mobilnosti

Kot je bilo poudarjeno v najnovjšem poročilu Monti²⁹, delovna mesta v EU ostajajo nezasedena celo v času upada gospodarske rasti. To je delno posledica pomanjkanja delovne mobilnosti v Uniji. Kljub temu večina Evropejcev (60 %) meni, da je mobilnost ljudi v EU pozitivna za evropsko integracijo, 50 % Evropejcev meni, da je pozitivna za trg dela in 47 % jih meni, da je pozitivna za gospodarstvo³⁰.

Delo v tujini je privlačno zlasti za mlade. Vendar je še vedno veliko ovir, ki v praksi otežujejo prosto gibanje. Te ovire je treba odstraniti, da se **bodo lahko mladi lažje gibali in delali** v Uniji ter pridobivali nova znanja in spretnosti ter kompetence. Mladi ljudje so pogosto pripravljeni delati v tujini, vendar ne izkoristijo zaposlitvenih priložnosti v drugih državah, ker se jih ne zavedajo in ker imajo zaradi selitve stroške. Svetovanje in finančna pomoč za kritje stroškov preselitve mladih kandidatov za delovna mesta v novi državi ter del stroškov vključevanja, ki jih običajno nosi delodajalec, bi prispevala k **boljšemu ujemanju ponudbe delovne sile s povpraševanjem po njej**, hkrati pa bi mladim delavcem zagotovila dragocene **izkušnje ter znanja in spretnosti**.

Navezovanje stikov med mladimi delavci, ki vstopajo na trg dela, in podjetji ne poteka vedno zlahka, zavodi za zaposlovanje pa ne zagotavljajo vedno storitev, prilagojenih mladim, in podjetij ne spodbujajo dovolj k zaposlovanju mladih po vsej Evropi. Zavodi za zaposlovanje ne izkoriščajo v celoti portala **EURES** in zaposlitvenih možnosti, ki jih ponuja, čeprav ga pozna 12 % Evropejcev in sta ga 2 % dejansko že uporabila³¹.

Glede na pomanjkanje delovne sile v prihodnosti mora Evropa zadržati čim več **visoko usposobljenih delavcev** in pritegniti tudi ljudi s pravimi znanji in spretnostmi za pričakovano povečanje povpraševanja po delovni sili. V svetovni tekmi za talente si bo treba posebej prizadevati za pritegnitev visoko usposobljenih migrantov. K sorazmerni privlačnosti delovnega mesta poleg tradicionalne zaposlitvene politike prispeva široka paleta vidikov. Težavo, da se v nekaterih poklicih preveč Evropejcev izseljuje v tujino, dotok priseljencev iz tretjih držav pa je prav tako nezadosten, je treba rešiti na ravni politik. To vključuje **ozaveščanje državljanov o njihovih pravicah pri gibanju v EU**, zlasti na področju koordinacije socialne varnosti in prostega gibanja delavcev, **poenostavljene postopke za koordinacijo socialne varnosti** ob upoštevanju novih vzorcev mobilnosti, odpravljanje ovir za prosto gibanje delavcev (npr. dostop do zaposlitve v javnem sektorju), boljše obveščanje mladih o **najbolj iskanih poklicih**, izboljšanje privlačnosti zaposlitev v poklicih, ki se spopadajo z **begom možganov** (npr. poklici v znanosti in zdravstvu) in opredelitev tistih poklicev v okviru pobude Nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta, ki trpijo pomanjkanje in bi bili privlačni za mlade talente v EU in zunaj nje.

Ključni novi ukrepi:

- ⊙ **Predlagati novo pobudo: „Tvoja prva zaposlitev EURES“** kot pilotni projekt (odvisen od pridobitve potrebne finančne pomoči, ki jo odobri proračunski organ) za pomoč mladim pri iskanju zaposlitve v kateri koli državi članici EU-27 in selitvi v tujino. Iskanje zaposlitve v tujini mora biti enako preprosto kot iskanje zaposlitve v lastni državi: „Tvoja prva zaposlitev EURES“ bo omogočila svetovanje, pomoč pri iskanju zaposlitve in zaposlovanju ter finančno podporo za mlade iskalce zaposlitve, pripravljene delati v tujini, in podjetja (zlasti MSP), ki zaposlujejo mlade evropske mobilne delavce in zagotavljajo obsežen program vključevanja za novo zaposlene. Ta novi instrument mobilnosti naj bi upravljal EURES, evropska mreža za zaposlitveno mobilnost zavodov za zaposlovanje.
- ⊙ Vzpostaviti „**evropski sistem za spremljanje ponudbe delovnih mest**“ leta 2010, da bodo mladi in zaposlitveni svetovalci vedeli, kje v Evropi so na voljo delovna mesta ter kakšna so potrebna znanja in spretnosti. Evropski sistem za spremljanje ponudbe delovnih mest bo omogočil boljšo preglednost in informacije o razpoložljivih delovnih mestih za mlade iskalce zaposlitve z razvojem sistema obveščanja o povpraševanju po delovni sili ter znanju in spretnostih po vsej Evropi.
- ⊙ **Spremljati uporabo zakonodaje EU o prostem gibanju delavcev** za zagotovitev, da so v državah članicah spodbujevalni ukrepi za mlade delavce, vključno za tiste v poklicnem usposabljanju, dostopni tudi mladim mobilnim delavcem, ter **leta 2010** z državami članicami **opredeliti področja ukrepanja za spodbuditev mobilnosti mladih** v okviru Tehničnega odbora za prosto gibanje delavcev.

5. Okvir za zaposlovanje mladih

Čeprav vse države članice izvajajo politike za zaposlovanje mladih in so mnoge sprejele dodatne ukrepe med krizo – pogosto v tesni povezavi s socialnimi partnerji – je potrebno še veliko dela^(32, 33). Za rešitev težav, povezanih z demografskimi spremembami, morajo biti ukrepi za **zmanjšanje visoke brezposelnosti mladih in dvig stopenj zaposlenosti mladih** v času omejenih javnih proračunov kratkoročno učinkoviti in dolgoročno vzdržni. Na celostni način morajo zajemati zaporedje korakov, ki naj jim mladi sledijo pri prehodu iz izobraževanja v zaposlitev, ter zagotoviti varnostne mreže za tiste, ki so izpostavljeni tveganju opustitve izobraževanja ali izgube zaposlitve. Obstoječo zakonodajo EU o varstvu mladih pri delu je treba v celoti in ustrezno izvajati³⁴.

Izkazalo se je, da lahko **odločno usklajevanje politik na evropski ravni** s skupnimi načeli **varne praznosti** znatno pomaga mladim. Potrebna so **posebna prizadevanja na ravni EU in nacionalni ravni** skupaj z zainteresiranimi stranmi, vključno z zavodi za zaposlovanje, socialnimi partnerji in nevladnimi organizacijami. Utemeljiti jih je treba na naslednjih **prednostnih ukrepih**, katerih namen je zmanjšanje brezposelnosti mladih in izboljšanje njihove zaposljivosti. Prednostni ukrepi naj bi podprli **cilj 75-odstotne zaposlenosti** iz strategije Evropa 2020.

Pomanjkanje primernih zaposlitvenih možnosti za mlade je široko razširjena težava svetovnega gospodarstva. Dvig zaposlenosti mladih v partnerskih in zlasti sosedskih državah EU bo koristil tem državam in imel pozitivne učinke za EU. Zaradi krize in oživitve po njej je zaposlenost mladih stopila še bolj **v osredje svetovnih političnih razprav**, kar prispeva k zbliževanju prednostnih nalog politik in spodbuja njihovo izmenjavo. To dejstvo je bilo poudarjeno v okviru Globalnega pakta o zaposlovanju Mednarodne organizacije dela, priporočil ministrov za delo in zaposlovanje G20, globalne strategije usposabljanja G20 ali foruma mladih OECD.

Pomoč do prve zaposlitve in začetka poklicne poti

Po zaključku srednje šole morajo mladi najti zaposlitev ali nadaljevati izobraževanje. V nasprotnem primeru jim je treba pomagati z **aktivnimi ukrepi trga dela ali socialnimi ukrepi**, tudi če niso upravičeni do dajatev. To je pomembno zlasti v državah članicah s skromnim številom novih delovnih mest, saj tako mladi niso zgodaj prepuščeni samim sebi. Pri tem je nujno zagotoviti, da imajo mladi širok in zgodnejši dostop do teh ukrepov, tudi če niso prijavljeni kot iskalci zaposlitve. Za mlade iz migrantskih okolij ali posebnih etničnih skupin bodo morda potrebni prilagojeni ukrepi za izboljšanje napredka tega hitro rastočega mladega prebivalstva, ki se pogosto spoprijema z znatnimi težavami na začetku poklicne poti.

Diplomantom poklicnega in visokošolskega izobraževanja je prav tako treba pomagati, da se čim prej zaposlijo za polni delovni čas. Strokovnjaki institucij trga dela, zlasti **zavodov za zaposlovanje**, so usposobljeni, da mlade obveščajo o zaposlitvenih možnostih in jim pomagajo pri iskanju zaposlitve, vendar morajo svojo pomoč prilagoditi posebnim potrebam mladih, še posebej s partnerstvi z institucijami za usposabljanje in izobraževanje, storitvami socialne podpore in poklicnega svetovanja, sindikati in delodajalci, ki lahko zagotovijo takšno pomoč v okviru politike **družbene odgovornosti podjetij**.

Če lahko delodajalci pri zaposlovanju izbirajo med izkušenim delavcem in začetnikom, bodo pogosto izbrali prvega. **Ureditve na področju plač in stroškov dela, ki ne spadajo v plačo**, lahko spodbudijo zaposlovanje mladih, ki vstopajo na trg dela, vendar ne smejo povečevati zaposlitvene negotovosti. Pri vzpostavitvi dogovorjene plačne diferenciacije ob vstopu na trg dela lahko imajo pozitivno vlogo kolektivna pogajanja. Takšne ukrepe je treba dopolniti z drugimi prihodki iz delovnega razmerja in dostopom do usposabljanja, da se mladim pomaga obdržati zaposlitev.

Mladi se pogosto zaposlujejo na delovnih mestih z **začasnimi pogodbami o zaposlitvi**, kar podjetjem omogoča, da preskusijo znanja, spretnosti in produktivnost delavcev, preden jim ponudijo zaposlitev za nedoločen čas. Vendar je začasna pogodba prepogosto zgolj poceni nadomestilo za stalno zaposlitev, zlasti v državah, kjer se ureditve v zvezi s prekinitvijo delovnega razmerja znatno razlikujejo glede na vrsto pogodbe (tj. odpravnina, odpovedni roki, možnost pritožbe na sodišču). To povzroča **segmentacijo trga dela**, zaradi katere številni mladi prehajajo iz ene začasne zaposlitve v drugo in v občasna obdobja brezposelnosti, hkrati pa imajo le malo možnosti za prehod v stabilnejšo zaposlitev za nedoločen čas, njihovi prispevki v pokojninsko blagajno pa so pomanjkljivi. Mlade ženske so posebej izpostavljene pastem takšne segmentacije. Neprekinjeno uporabo takšnih pogodb je treba omejiti, saj škodi rasti, produktivnosti in konkurenčnosti³⁵ ter ima dolgotrajne negativne učinke na zbiranje človeškega kapitala in sposobnost zaslužka, ker mladi z začasno zaposlitvijo pogosteje prejemajo nižje plače in se manj usposabljaajo. Možna rešitev je uvedba fiskalnih spodbud za podjetja, da bi uporabljala pogodbe za nedoločen čas ali prehajala z začasnih pogodb na pogodbe za nedoločen čas. Za nadaljnjo osvetlitev tega posebnega vprašanja bo Komisija leta 2010 predstavila **podrobno analizo dejavnikov, ki vplivajo na učinke trga dela za mlade ter tveganje za segmentacijo trga dela**, ki prizadeva mlade.

Pomoč ogroženim mladim

Kazalniki učinkovitosti delovanja trga dela za mlade ne odražajo v celoti dejstva, da osupljivih 15 % Evropejcev, starih od 20–24 let, nima zaposlitve in se ne izobražuje (mladi NEET: mladi, ki niso zaposleni ter se ne izobražujejo in ne usposabljaajo), zaradi česar so izpostavljeni tveganju trajne izključenosti s trga dela in odvisnosti od dajatev. **Tej skupini mladih je treba zagotoviti primerne možnosti za povratek v izobraževanje in usposabljanje, če je to potrebno, ali jim pomagati navezati stike s trgom dela**, zato je bistveno, da se ta težava obravnava prednostno. Odločno si je treba prizadevati tudi za čim večjo zaposlenost **mladih invalidov** ali mladih z zdravstvenimi težavami, da se čim bolj zmanjša tveganje neaktivnosti ali socialne izključenosti v prihodnosti. Pri krepitvi in usklajevanju takšnih prizadevanj imajo odločilno vlogo zavodi za zaposlovanje. Ena od možnosti je razvoj partnerstev in sporazumov z delodajalci za odobritev posebne pomoči za zaposlovanje ogroženih mladih.

Zagotavljanje ustreznih mrež socialne varnosti za mlade

Za **dejavno vključevanje** mladih s posebnim poudarkom na najbolj ranljivih skupinah je potrebna kombinacija ustrezne dohodkovne podpore, vključujočih trgov dela in dostopa do kakovostnih storitev³⁶. Veliko brezposelnih mladih nima dostopa do dajatev za brezposelnost ali druge dohodkovne podpore, zlasti če so brez delovnih izkušenj. Za rešitev tega vprašanja je treba **dostop do socialne podpore** po potrebi **zajamčiti in, če je to potrebno, razširiti**, da se zagotovi dohodkovna varnost, hkrati pa je treba z uspešnimi in učinkovitimi **ukrepi za aktivacijo in pogojevanjem** takšne pomoči zagotavljati dodeljevanje dajatev samo tistim mladim, ki aktivno iščejo zaposlitev ali se nadalje izobražujejo ali usposabljaajo. To je ključnega pomena, da se izognemo pastem odvisnosti od dajatev. Pri posodabljanju sistemov socialne varnosti je treba upoštevati ta negotovi položaj mladih.

Vse več mladih prejema (trajne) **invalidnine**. Nekateri se sicer verjetno ne morejo zaposliti za polni delovni čas tudi na ustrezno prilagojenih delovnih mestih, drugi pa bi se lahko s primerno oblikovanimi politikami za aktivacijo vrnili na trg dela.

Spodbujanje podjetništva in samozaposlovanja mladih

Doživljenjska zaposlitev pri istem delodajalcu gotovo ne bo več pravilo: večina delavcev bo večkrat zamenjala podjetje, največji delež sedanjih in prihodnjih delovnih mest pa predstavljajo MSP in mikropodjetja. Poleg tega je samozaposlitev pomembno gibalno podjetništva in lahko tako znatno prispeva k ustvarjanju delovnih mest, zlasti v storitvenem sektorju.

Samozaposlitev je za mlade dragocena priložnost, da izkoristijo svoja znanja in spretnosti ter oblikujejo svojo lastno zaposlitev. Takšno možnost morajo torej resno upoštevati tisti, ki mladim pomagajo pri načrtovanju poklicnih poti. Zanimanje mladih za podjetništvo in njihov podjetniški potencial je treba močno spodbuditi z razvijanjem podjetniške miselnosti in naravnosti v izobraževanju in usposabljanju. Ta proces morata podpreti javni in zasebni sektor. Zato mladi potrebujejo več priložnosti za pridobitev podjetniških izkušenj, podporo in **svetovanje glede poslovnega načrta, dostop do zagonskega kapitala in spremljanje v začetnem obdobju**. Zavodi za zaposlovanje imajo tudi tu pomembno vlogo pri obveščanju in svetovanju mladim iskalcem zaposlitve o možnostih za podjetništvo in samozaposlitev.

Ključni novi ukrepi:

Komisija bo:

- ⊙ ob upoštevanju omejitev javne porabe skupaj z državami članicami **opredelila najučinkovitejše podporne ukrepe**, vključno s posredovanjem zaposlitve, programi usposabljanja, subvencijami za zaposlovanje in ureditvami na področju plač, varnostnimi ukrepi in dajatvami v povezavi z ukrepi za aktivacijo, ter predlagala ustrezne ukrepe za nadaljnje spremljanje;
- ⊙ vzpostavila **sistem za spremljanje položaja mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo in ne usposabljaajo (NEET)**, na podlagi podatkov, primerljivih na ravni EU, za podporo razvoju politik in vzajemnemu učenju na tem področju;
- ⊙ **s pomočjo programa PROGRESS ustanovila nov program vzajemnega učenja za evropske zavode za zaposlovanje**

(2010) ter jim tako pomagala doseči mlade in razširiti obseg posebnih storitev, prilagojenih mladim. S tem programom se bodo opredelili bistveni elementi dobrih praks zavodov za zaposlovanje, poleg tega pa se bo okrepila njihova prenosljivost;

- ⊙ **okrepila dvostranski in regionalni dialog o politikah za zaposlovanje mladih** s strateškimi partnerji EU in evropskim sosedstvom ter v okviru mednarodnih forumov, zlasti z Mednarodno organizacijo dela, OECD in G20;
- ⊙ spodbudila večjo rabo pomoči za **morebitne mlade podjetnike prek novega evropskega instrumenta za mikrofinanciranje v okviru programa Progress**³⁷. Ta instrument zagotavlja dostopnost in razpoložljivost mikrofinanciranja za tiste, ki želijo ustanoviti ali nadalje razviti svoje podjetje, vendar imajo težave pri dostopu do običajnega trga posojil. V številnih državah članicah bodo lahko mnogi mladi mikropodjetniki, ki želijo pridobiti sredstva iz instrumenta za mikrofinanciranje, koristili tudi svetovanje in inštruiranje ESS.

V okviru strategije Evropa 2020 in evropske strategije zaposlovanja se morajo države članice osredotočiti na:

- ⊙ zagotavljanje, da imajo vsi mladi zaposlitev, se nadalje izobražujejo ali so deležni ukrepov za aktivacijo **v štirih mesecih po zaključku šolanja** kot „**jamstvo za mlade**“. Zato so države članice pozvane, da opredelijo in odpravijo pravne in upravne ovire, ki bi lahko preprečevale dostop do teh ukrepov za mlade, ki so neaktivni, vendar ne zaradi vzrokov, povezanih z izobraževanjem. Pri tem bo pogosto potrebna večja podpora zavodov za zaposlovanje, ki bodo svoja orodja prilagodili potrebam mladih;
- ⊙ omogočanje dobrega **ravnotežja med pravicami do dajatev in usmerjenimi ukrepi za aktivacijo** na podlagi vzajemnih obveznosti, da se prepreči morebitna izključenost mladih in zlasti najbolj ranljivih med njimi iz sistemov socialne varnosti;
- ⊙ uvajanje „**enkratne**“ **pogodbe za nedoločen čas** na segmentirane trge dela, in sicer z dovolj dolgo poskusno dobo in postopnim pridobivanjem pravic do zaščite iz zaposlitve, dostopa do usposabljanja, vseživljenjskega učenja in poklicnega svetovanja za vse zaposlene. Uvajanje minimalnih dohodkov posebej za mlade in pozitivno diferenciranih stroškov dela, ki ne spadajo v plačo, lahko poveča privlačnost zaposlovanja mladih za nedoločen čas in pomeni rešitev za segmentacijo trga dela v skladu s skupnimi načeli prožne varnosti.

6. Izkoriščanje celotnega potenciala programov financiranja EU

Cilje pobude Mladi in mobilnost že podpira več obstoječih programov. Na področju izobraževanja in usposabljanja so program vseživljenjskega učenja (ki zajema programe Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius in Grundtvig), Mladi v akciji, Erasmus Mundus, Tempus in dejavnosti Marie Curie usmerjeni na posebne ciljne skupine. Cilje teh programov je treba okrepiti, utemeljiti in bolje uporabiti pri podpiranju ciljev pobude Mladi in mobilnost.

Učitelji, vodje usposabljanja, raziskovalci in mladi delavci so lahko **pospeševalci mobilnosti** na različnih ravneh: mlade lahko spodbujajo k udeležbi v programih mobilnosti, pripravljajo udeležence, navezujejo stike z gostiteljsko institucijo, organizacijo ali podjetjem. Komisija bo v okviru prihodnje generacije programov mobilnosti predlagala večji poudarek na mobilnosti pospeševalcev, kot so učitelji in vodje usposabljanja, kot zagovornikov mobilnosti.

Komisija bo preučila možnost pospeševanja **podjetniške** mobilnosti za mlade, zlasti z večjo mobilnostjo pri opravljanju delovnih praks v okviru programa Erasmus, spodbujanjem podjetniškega izobraževanja na vseh stopnjah izobraževalnega sistema in v EIT, večjo udeležbo podjetij v dejavnostih Marie Curie in podpiranjem pobude „**Erasmus za mlade podjetnike**“.

Vendar ti programi sami ne bodo mogli zadostiti vsem potrebam. Zato je treba **združiti različne vire financiranja in zagotoviti širšo udeležbo** javnih organov, civilne družbe, podjetij in drugih, ki bodo podprli cilje pobude Mladi in mobilnost, da se tako doseže potrebna kritična masa.

Evropski socialni sklad (ESS) mladim znatno pomaga, saj je glavni finančni instrument v podporo brezposelnosti mladih, podjetništvu in učni mobilnosti mladih delavcev za preprečitev osipa in dvig ravni usposobljenosti. Od 10 milijonov upravičencev, ki jih ESS podpira vsako leto, je tretjina mladih, poleg tega pa mladi koristijo okoli 60 % vsega proračuna ESS v višini 75 milijard EUR za obdobje 2007–2013 poleg nacionalnega sofinanciranja. ESS z 20,7 milijarde EUR znatno podpira tudi reforme sistemov izobraževanja in usposabljanja držav članic in udeležbo v vseživljenjskem učenju.

Glede na izrazito poslabšanje položaja mladih od nastanka programov ESS dalje pa je treba **čim bolj izkoristiti potencial ESS**. Komisija bo zato ocenila sedanje ukrepe ESS in nato skupaj z državami članicami opredelila ključne ciljne ukrepe in ukrepe politike, ki nujno potrebujejo podporo ESS. To se bo izvedlo na podlagi poročil o ESS in s pomočjo večstranskega nadzora iz strategije Evropa 2020. Pospešiti je treba tudi ozaveščanje, da mladi lahko čim bolj izkoristijo možnosti ESS.

Komisija bo skupaj z državami članicami in regijami preučila, kako se lahko zagotovi boljše podpora za zaposlovanje mladih, možnosti izobraževanja in infrastrukturo v visokem šolstvu iz ostalih strukturnih in kohezijskih skladov, zlasti Evropskega sklada za regionalni razvoj. Poleg tega se bo zagotovilo nadaljnje koriščenje programa PROGRESS in novega evropskega instrumenta za mikrofinanciranje, kakor bi

bilo treba storiti tudi za nacionalno in regionalno financiranje.

Kot dopolnitev k načrtom držav članic Komisija preučuje tudi možnost uvedbe **instrumenta študentskih posojil** na ravni EU v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko. Večja razpoložljivost študijskih posojil za mlade bi pospešila čezmejno mobilnost v izobraževanju, vključno z možnostjo opravljanja celotnega študijskega programa v tujini. Zagotoviti je treba dopolnjevanje z obstoječimi programi EU za izobraževanje in usposabljanje. O tem se trenutno izvaja študija, njeni rezultati pa naj bi bili znani leta 2011.

Komisija je v svojem nedavno sprejetem sporočilu „Evropska digitalna agenda“³⁸ napovedala, da bo predlagala ukrepe za „lažji in hitrejši“ dostop do sredstev EU za raziskave v IKT, s čimer bodo privlačnejša za MSP in mlade raziskovalce.

Za razvoj **celostnega pristopa** v finančnem okviru za obdobje po letu 2013 v podporo strategiji Mladi in mobilnost se bo izvedel usklajen **pregled obstoječih programov za izobraževanje in usposabljanje**. Namen tega pregleda je mladim v Evropi **zagotoviti več možnosti za učenje in mobilnost** ter hkrati **podpreti posodobitev sistemov izobraževanja in usposabljanja** ter razvoj **mladinskega sektorja**, zlasti z nadnacionalnimi in mednarodnimi projekti in mrežami za sodelovanje. To bi zajemalo vzpostavitev partnerstev na področju izobraževanja, ukrepe za izgradnjo zmogljivosti, mednarodni dialog o politikah in spodbujanje Evrope kot privlačnega študijskega in raziskovalnega prostora.

Komisija bo septembra 2010 **začela javno posvetovanje**, da bodo lahko vse zainteresirane strani izrazile svoja mnenja o programih izobraževanja in usposabljanja v prihodnosti. Predloge bo predstavila leta 2011.

V naslednjem programskem obdobju je treba **pomoč ESS** še tesneje povezati s prednostnimi nalogami politike integriranih smernic ter cilji za zaposlovanje in izobraževanje iz strategije Evropa 2020 na ravni EU in nacionalni ravni.

Ključni novi ukrepi:

- ⊙ Zaradi vse večjega pomena tega vprašanja bodo Komisija in države članice preučile ukrepe pomoči ESS in oblikovale **predloge za večjo ozaveščenost o potencialu ESS ter njegovo čim večjo izkoriščenost** v podporo mladim.
- ⊙ **Države članice bi morale zagotoviti, da ESS s hitrimi ukrepi podpre** mlade in doseganje ciljev iz strategije Evropa 2020. Komisija bo opredelila dobre prakse za učinkovito rabo sredstev za pospešitev možnosti zaposlovanja mladih in zagotovitev njihove širše uporabe v programih držav članic.
- ⊙ Septembra 2010 **začeti pregled vseh ustreznih programov EU** za učno mobilnost in izobraževanje, vključno prek javnega posvetovanja z zainteresiranimi stranmi, ter leta 2011 oblikovati predloge za novi finančni okvir.
- ⊙ **Preučiti izvedljivost uvedbe instrumenta študentskih posojil na ravni EU** v sodelovanju s skupino EIB in drugimi finančnimi institucijami, da se kot dodatek k načrtom držav članic okrepi nadnacionalna mobilnost študentov in zagotovi boljši dostop do visokošolskega izobraževanja za mlade. Rezultati študije izvedljivosti naj bi bili znani leta 2011.

7. Spremljanje in poročanje

Komisija in države članice morajo sodelovati pri nadaljnjem spremljanju pobude Mladi in mobilnost v okviru nadaljnega spremljanja strategije Evropa 2020, obstoječih ureditev za strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“) ter evropske strategije zaposlovanja in strategije EU za mlade³⁹. Nove **integrirane smernice** in zlasti smernice za zaposlovanje zagotavljajo okvir za usklajene ukrepe politike, za katere so večinoma odgovorne države članice. Komisija bo države članice pri oblikovanju in izvajanju ukrepov podprla s **financiranjem** in **odprto metodo koordinacije**, in sicer z okrepljenim **vzajemnim učenjem** in **medsebojnimi pregledi** z nacionalnimi vladami, regionalnimi in lokalnimi oblikovalci politike ter drugimi zainteresiranimi stranmi in strokovnjaki, kot tudi z rednim spremljanjem programov ESS in sodelovanjem pri njihovem izvajanju.

Ukrepi, napovedani v tem sporočilu, se bodo **pregledovali in posodabljali v obdobju** do leta 2020.

8. Informacijska kampanja

Komisija bo leta 2010 začela **informacijsko kampanjo** za podporo pobudi Mladi in mobilnost v naslednjem desetletju. Kampanja bo zajemala posebno **akcijo ozaveščanja in mobilizacije o zaposlovanju mladih** leta 2011, ki bo usmerjena na mlade državljane in zainteresirane strani na trgu dela v državah članicah, ter se bo osredotočila na nacionalna in evropska prizadevanja za izboljšanje negativnih gibanj na področju brezposelnosti mladih ter spodbujanje mladih h koriščenju priložnosti. V kampanjo se bodo dejavno vključili nacionalni in regionalni organi, podjetniški sektor, zlasti MSP, in druge zainteresirane strani.

9. Sklep

Vodilna pobuda Mladi in mobilnost iz strategije Evropa 2020 postavlja mlade v središče načrta EU za oblikovanje gospodarstva, temelječega na znanju, raziskavah in inovacijah, visokih stopnjah usposobljenosti, znanj in spretnosti, usklajenih s potrebami trga dela, prilagodljivosti in ustvarjalnosti, vključujočih trgih dela in dejavnem udejstvovanju v družbi. Vsi ti dejavniki so bistveni za blaginjo Evrope v prihodnosti. Države članice in po potrebi tudi države kandidatke morajo nujno ukrepati na nacionalni in regionalni ravni ter ravni EU za rešitev težav mladih, ki so opredeljene v tem sporočilu, ter pripraviti svoje sisteme izobraževanja in usposabljanja ter strukture trga dela na oživitvev gospodarstva in obdobje po njem. Glede na globalno naravo teh izzivov je treba spodbujati dialog, izmenjave in sodelovanje z zunanjimi partnerji EU. Za uspešno uresničitev te pobude Komisija računa na podporo ostalih evropskih institucij in dejavno udeležbo vseh zainteresiranih strani.

Opombe

- 1 Eurostat, 2009, starostna skupina 15-30 let.
- 2 Eurostat, junij 2010, < 25 let.
- 3 Napovedi CEDEFOP.
- 4 Študija eSkills Monitor, Evropska komisija, 2009.
- 5 Eurostat, 2008, starostna skupina 30-34 let.
- 6 Študija MORE, Evropska komisija, 2010.
- 7 Eurostat, 2009.
- 8 OECD, PISA, 2006.
- 9 Povezana z obstoječim portalom PLOTEUS o učnih možnostih. Komisija objavlja tudi na portalu „Vaša Evropa“ v razdelku o izobraževanju in mladini, ki vsebuje informacije o pravicah in možnostih za študente in mlade v Evropi.
- 10 Komisija bo leta 2010 vzpostavila tematsko delovno skupino oblikovalcev politike in strokovnjakov iz držav članic, ki bodo preučili vzroke za slabe rezultate učencev v matematiki (vključno z računsko pismenostjo) in naravoslovju.
- 11 Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 (UL L 394, 30.12.2006).
- 12 Evropski okvir za pridobivanje spretnosti, kvalifikacij in poklicnih znanj (ESCO).
- 13 COM(2010) 296.
- 14 Glej poročilo na pobudo Evropskega parlamenta avtorice E. Turunen: „Promoting youth access to the labour market, strengthening trainee, internship and apprenticeship status“, junij 2010.
- 15 Poročilo delovne skupine o mobilnosti vajencev, februar 2010 (Evropska komisija).
- 16 S prostovoljstvom, udeležbo in delovanjem v mladinskih organizacijah ter mladinskim delom je mogoče pridobiti učne izkušnje izven formalnih struktur, ki lahko pomagajo okrepiti ostale dejavnosti pobude Mladi in mobilnost ter spodbudijo udeležbo mladih, ki bi lahko bili drugače izključeni. **Evropsko leto prostovoljstva** 2011 bo zagotovilo nov zagon za nadaljnji razvoj teh dejavnosti.
- 17 COM(2005) 15.
- 18 COM(2006) 208.
- 19 Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. februarja 2006 o nadaljnjem evropskem sodelovanju pri zagotavljanju kakovosti v visokem šolstvu (2006/143/ES) (UL L 64, 4.3.2006).
- 20 Sklepi Sveta o internacionalizaciji visokošolskega izobraževanja z dne 11. maja 2010.
- 21 Za sklicevanje na študije in raziskave glej COM(2009) 329.
- 22 Mednje spadajo: visokošolsko izobraževanje (Erasmus, Erasmus Mundus, Marie Curie) za študente, doktorande in osebe; visokošolsko izobraževanje in raziskave (Marie Curie, mobilnost znotraj mrež odličnosti in tehnoloških platform); od visokošolskega izobraževanja v podjetja (praksa v okviru programov Erasmus in Marie Curie); poklicno izobraževanje in vajenci (Leonardo); sekundarno izobraževanje (Comenius), izobraževanje odraslih in prostovoljno delo starejših (Gruntvig); kulturne dejavnosti (program Kultura); mladinske izmenjave in prostovoljstvo (Mladi in akciji); prostovoljstvo (Evropska prostovoljska služba v okviru programa Mladi in akciji); civilna družba (program Evropa za državljane) ter pripravljani ukrep „Erasmus za mlade podjetnike“.
- 23 http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/about/political/index_en.htm.
- 24 COM(2009) 329.
- 25 Za analizo prejetih odgovorov glej delovni dokument služb Komisije SEC(2010) 1047.
- 26 http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Leuven_Louvain-la-Neuve_Communiqé_April_2009.pdf.
- 27 Zlasti evropski okvir kvalifikacij za vseživljenjsko učenje, Europass, dopolnilo k diplomam Europass, evropski sistem zbiranja in prenašanja kreditnih točk (ECTS, za visokošolsko izobraževanje), evropski sistem kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET) in Youthpass.
- 28 Napovedano v digitalni agendi – COM(2010) 245; „E-znanja za 21. stoletje“, COM(2007) 496.
- 29 „A new strategy for the single market“, poročilo avtorja M. Montija, 9. maj 2010, str. 57.
- 30 „Geographical and labour market mobility“, posebni Eurobarometer 337, junij 2010.
- 31 Posebni Eurobarometer 337, junij 2010.
- 32 Viri: „Youth Employment Study“ (2008), ki navaja glavne politike, ki se izvajajo v vseh državah članicah EU-27. „Employment Committee report on youth employment“ (2010) omogoča pregled nedavnih ukrepov v državah članicah.
- 33 Zbirka tematskih pregledov OECD o zaposlenosti mladih v izbranih državah OECD (2008–2010).
- 34 Komisija bo kmalu predstavila analizo (v obliki delovnega dokumenta služb Komisije) o uporabi Direktive Sveta 94/33/ES z dne 22. junija 1994 o varstvu mladih ljudi pri delu.
- 35 Glej Direktivo 1999/70/ES.
- 36 Priporočilo Komisije o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela, z dne 3. 10. 2008 (UL L 307, 18.11.2008), ki ga je podprl Svet 17. decembra 2008 in Evropski parlament v svoji resoluciji z dne 6. maja 2009.
- 37 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langld=sl&catid=836>.
- 38 COM(2010) 245.
- 39 COM(2009) 200.

Vir:

Evropska komisija (2010). Mladi in mobilnost – Pobuda za izkoriščanje potenciala mladih pri doseganju pametne, trajnostne in vključujoče rasti v Evropski uniji. Luksemburg: Urad za publikacije Evropske unije.

Uroš Skrinar, Mreža MaMa

Pogled Mreže MaMa

Mreža MaMa je z velikim zanimanjem prejela besedilo zaključne deklaracije o mladinskem delu, ki je nastala na »prvi evropski konvenciji o mladinskem delu«. Besedilo odlično poudarja heterogenost pri razvoju in »organiziranju« mladinskega dela v preteklosti ter na podlagi tega nakazuje smernice za razvoj v prihodnje. To nam je znano dejstvo tudi v Sloveniji, ki pa ga prevečkrat pozabljamo in ga ne znamo obrniti v svojo prednost. A nam gre že bolje.

Deklaracija na podlagi zavedanja o (ne)poznavanju in (ne)prepoznavanju mladinskega dela ter njegovih prispevkov za razvoj družbe poudarja nujnost večjih prizadevanj za »skupni« odgovor na ta izziv. Tudi akterji na mladinskem področju v Sloveniji že vrsto let prihajamo do enakih ugotovitev: vključevanje mladih v odločanje obstaja »samo na papirju«, premalo je vključevanja »neorganiziranih« (ali, če želite, »manj organiziranih«) mladih v vse razprave, ki se nas tičejo, odnos vladnih institucij do organizacij za delo z mladimi in do mladinskih organizacij je neprimeren in vse prej kot partnerski; te organizacije so finančno in kadrovsko podhranjene, pričakovanja do njih in mladinskih delavcev glede količine dela, kakovosti in strokovnosti pri delu pa so vse večja. Ne moremo se ravno pohvaliti, da so se nam razmere v zadnjih letih bistveno izboljšale. Vendar ne zaradi pomanjkanja pripravljenosti na »mladinski

strani« ali, kot velikokrat v precej pokroviteljskem tonu slišim, »pri vas, mladincih«. Upam si zapisati, da se z leti še bolj soočamo z vprašanji preživetja organizacij, na drugi strani pa so iz leta v leto večja pričakovanja o tem, kaj vse bi morali narediti. Saj mi to sami vemo, mi to »na terenu živimo in opazimo«. Je pa težko govoriti o večanju strokovnosti in izobraženosti mladinskih delavcev, iskanju novih poti, prijemih dela za mlade in z njimi itd., ko pa npr. polovico tedna namenjamo pisanju poročil in iskanju sredstev, da lahko naredimo vsaj nekaj! Kdo je torej na vrsti za akcijo? Mi, »mladinci«, ali kdo drug?

Pa da ne bo pomote. Besedilo deklaracije je odlično in v upanju, da so jo tisti, na katere je naslovljena, kot piše v preambuli, vsaj delno prebrali, nas vsekakor čaka svetla prihodnost! A glede na njihove dosedanje »ukrepe« predlagam, da rajši sami poskrbimo za to!

Mag. Peter Debeljak,
direktor Urada RS za mladino

Naslednji korak: resolucija

Odperta metoda koordinacije, ki je v minulem desetletju ponudila ustrezno politično in tehnično platformo za neverjeten razmah evropske dimenzije mladinskega dela in mladinske politike, ima svoje starše. Z imenom in priimkom. Ne gre namreč pozabiti, da je bila omenjena metoda rojena z namenom lažjega sledenja ambicioznim ciljem, opredeljenih v lizbonski strategiji leta 2000.

Ciniki bi porekli, da je ta trenutek pravzaprav resnični *raison d'être* postavljanja mladinskega dela in mladinske politike na evropski (javnopolitični) zemljevid. Ne pa želja po ustvarjanju boljšega okolja za osamosvajanje in vključevanje mladih (prek mladinskega dela) kot takega. Tisti manj ciniki pa hkrati opozarjamo, da iz tega ne velja delati prevelike zgodbe. Obe poti namreč vodita k istemu cilju. Nenazadnje je z novim okvirom evropskega sodelovanja na področju mladine za obdobje 2010–2018 mladinsko delo prvič definirano v kakšnem uradnem evropskem dokumentu.

Deklaracija, sprejeta na prvi konvenciji o mladinskem delu v Gentu, gotovo sledi želji po ravnotežju med instrumentalizacijo mladih kot objekta doseganja lizbonskih ciljev ter opolnomočenjem mladih kot subjekta v novem evropskem prostoru. Zaenkrat pa gre zgolj za deklaracijo. Videli bomo, koliko bo volje pri prelivanju vsebine v ustrezno resolucijo Sveta EU.

Prvi odzivi, ki jih doživljamo v delovni skupini za mladino, obetajo.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
URAD ZA MLADINO

Janez Škulj, Zavod Movit

O deklaraciji prve Evropske mladinske konvencije

Ni nepomembno, da belgijsko predsedstvo Svetu EU s svojimi številnimi aktivnostmi poskuša poudariti ravno mladinsko delo kot pomemben segment vključevanja vedno novih generacij, pri čemer pa odgovarja tudi na izzive tega vključevanja, kot jih dojema družba v danem trenutku.

Vendar je mladinsko delo s svojo pestrostjo in različnimi pristopi težko ujeti v nek splošen okvir, še manj pa docela instrumentalizirati. Ni nepomembno, da te aktivnosti in z njimi povezane razprave potekajo v času, ko je sicer glavna tema »Mladi in mobilnost« (Youth on the Move), vendar je osnovna pozornost posvečena relaciji izobraževanje – zaposlovanje, neformalno in priložnostno učenje – ki sta glavčina učnih prizadevanj v mladinskem delu – pa sta postavljena na drugi tir. Zato belgijsko predsedstvo, vključno z deklaracijo 1. evropske konvencije mladinskega dela, postavlja močno oporo v bodočih razpravah o pričakovanih učinkih mladinskega dela in mladinske politike tudi na evropski ravni. Deklaracija je pomemben gradnik resolucije Sveta EU o mladinskem

delu, ki bo sprejeta v času belgijskega predsedovanja.

Predhodnica evropske konvencije mladinskega dela je bila Evropska konferenca o zgodovini mladinskega dela, ki se je zaključila na dan začetka evropske konvencije mladinskega dela. Njeno sporočilo je bilo jasno. Mladinsko delo je vedno bilo izraz potreb družbe, tudi njenih potreb po vključevanju vedno novih generacij, učinkovito pa je bilo samo tisto, kar je lahko ujelo dejanske potrebe mladih v danem družbenem trenutku. Mladinsko delo namreč ni instrument, ki bi lahko popravil sistemske in druge napake v drugih sektorjih, lahko pa k njihovim učinkom bistveno pripomore na srednji in dolgi rok.

Mladinsko delo v Evropi je pestro. Tako kot so raznolike realnosti vključevanja mladih v posameznih državah članicah EU. Mladinsko delo ima različne vloge. Ima učinek preventivnih ukrepov, socialnega vključevanja, socializacije kar najširšega kroga mladih v duhu vrednot družbe in na koncu koncev tudi učinek zadovoljnih državljanov, ki se dobro počutijo v svojih skupnostih in so za njihov razvoj pripravljeni tudi kaj prispevati. Deklaracija je v tem nedvoumna. Kaj je kje bolj izpostavljeno, je stvar razmer v posamezni skupnosti. Mladinsko delo je in bo vedno nekaj, kar ima najbolj konkreten obraz v lokalnih skupnostih, kjer živijo mlade generacije.

Toda izzivi današnjega časa, ko govorimo o vključevanju mladih v družbo, so kompleksni in – po svoje – grozljivi. V času, ko ne velja več paradigma, da vsaka generacija živi bolje od prejšnje, v času, v katerem se bolj obrestuje sedanjí užitek in se kaznuje dolgoročnost, je nujen razmislek o tem, kje je lahko mladinsko delo najučinkovitejše. Še posebej v trenutkih, ko v javnih politikah ni časa za srednjeročnost in dolgoročnost.

Osebnostno še vedno menim, da je njegov prispevek k vzgoji odgovornih državljanov komponenta, ki je ne moreta dati ne družina ne šola. In zakaj tako menim? Ker sem vso vrednost mladinskega dela letošnjo jesen podoživel skozi izkušnjo svojega sina. V taborniški skupini, ki začel svojo pot, so se morali odločiti o imenu voda. In ko sem poslušal pripovedovanje sina o dogajanju tistega popoldneva, sem prepoznal proces odločanja, v katerem je prvič sodeloval in v katerem je doživel iskanje skupnega najmanjšega soglasja med vrstniki. Vključno s frustracijami, ker je bil v manjšini, vključno z zadovoljstvom, da je na koncu obveljalo ime, s katerim je tudi on lahko zadovoljen. Preprosta vaja, ampak učinkovita.

Matej Cepin, mednarodni trener in sodelavec projekta Mladinski delavec

Mladinsko delo prvič v središču

Končno. Zaključna deklaracija o mladinskem delu je prvi politični dokument na evropski ravni, ki o mladinskem delu govori kot o samostojni panogi, ki mladim in družbi prinaša neko dodano vrednost. Mladinsko delo še nikoli ni bilo do te mere postavljeno v središče kakega političnega dokumenta.

Ponavadi je bilo predstavljeno kot 'manjši brat' formalnih institucij, na katerega je mogoče računati predvsem takrat, ko te (formalne) institucije odpovejo ali pa ko imamo opravka z mladimi s posebnimi potrebami oz. 'z mladimi z manj priložnostmi', kot se je nekaj časa moderno reklo.

Pa je realno, da bi v bližnji prihodnosti mladinsko delo takšno družbeno veljavo in moč tudi zares dobilo? Prvi pogoj za to je poenoteno razumevanje, kaj mladinsko delo sploh je! Kar se tiče definicije, deklaracija pušča ogromno manevrskega prostora. Tako je na nek način tudi prav. Definicije bolj najbrž niti ni mogoče zamejiti – vsaj takšne so tudi moje izkušnje s projektom Mladinski delavec. Vendar naj za izziv postavim tole vprašanje: je iz deklaracije mogoče razbrati, kaj NI mladinsko delo?

Drugi pogoj za doseg družbene veljave mladinskega dela pa je vidnost in družbena relevantnost njegovih (naših!) učinkov. Jih sploh znamo opredeliti? Tudi v tem delu deklaracija ostaja zelo odprta: govori o pestrosti učinkov mladinskega dela, ki jih je mogoče ugotavljati le z zelo raznolikimi ocenjevalnimi metodami.

V kontekstu priznavanja večje veljave mladinskemu delu se deklaracija bere kot promocija panoge, v kateri se skriva ogromno energije in neizkoriščenih potencialov. Prav v tej luči sem sam bral v njej zapisane želje po večjem sodelovanju mladinskega dela z mladinsko politiko, po priznavanju neformalno in priložnostno pridobljenih kompetenc, po večji izmenjavi znanja ter po večji trajnosti financiranja. In prav v tem se najbolj strinjam z deklaracijo: mladinsko delo je skupek medosebnih odnosov, moralnega naboja posameznikov

in skupin, ustvarjalnih idej in razvijanja plemenitih značajev posameznikov, ki ga družba premalo izkorišča in jača njegove učinke.

Prav glede teh, mehkih učinkov se mladinskemu delu ni treba poenotiti – pri svojem delu jih opažajo praktično vsi njegovi akterji. Toda – ali so to za mladinsko politiko pomembni učinki? Se o teh učinkih govori na javnih razpravah o mladinskem delu in mladinski politiki? Ne. Govori se zgolj o njihovih bolj merljivih

in družbeno pomembnih posledicah: o izobraževanju, zaposlovanju, strpnosti, preprečevanju revščine.

Dokler na mladinsko delo ne bo mogoče pogledati skozi prava očala, ga ne bo mogoče postaviti na skupni imenovalec, s tem pa tudi ne spraviti v okvire in mu zagotoviti stabilnejšega mesta v družbi. In deklaracija? Zdi se, da s postavitvijo mladinskega dela v sredino predstavlja sicer majhen, a vendar presenetljiv korak v to smer.

Mladinsko delo v politični agendi Evropske unije

Pozitivna naložba v mlade je naša prednostna naloga. S tem pomagamo mladim doseči čim boljši izhodiščni položaj v življenju, hkrati pa bogatimo družbo kot celoto, ko pomagamo ustvarjati sposobne, samostojne in motivirane posameznike. Z vidika globalnih konkurenčnih izzivov in demografskih trendov je prihodnost Evrope dejansko odvisna od naše spodobnosti vlaganja v znanje in sposobnosti mladih.

Prav vlaganje v mlade pa je osnovni namen mladinskega dela. Zato moramo mladinsko delo postaviti v središče mladinske politike EU. Očitno je, da ima mladinsko delo v Evropi mnogo oblik in zadovoljuje raznolike potrebe skupin mladih. Kljub temu so se zaradi jasnosti države članice dogovorile o skupnem razumevanju mladinskega dela kot »zunajšolskega izobraževanja, ki ga vodijo strokovno usposobljeni ali prostovoljni mladinski delavci v okviru mladinskih organizacij, mestnih hiš, mladinskih centrov itd.«.

V Strategiji EU za mlade, ki jo je Svet Evropske unije sprejel novembra 2009, je bil mladinskemu delu prvič priznan prispevek, ki ga ima pri krepitvi mladih. Glede na njen širok spekter aktivnosti strategija EU za mlade: vlaganje vanje ter krepitev njihove vloge in položaja poudarja, da je mladinsko delo medsektorsko vprašanje. Prispeva namreč k vsem ciljem strategije v smislu »ustvariti več priložnosti in enake možnosti za vse mlade v izobraževanju in na trgu dela ter spodbujati aktivno državljanstvo, socialno vključenost in solidarnost med vsemi mladimi«.

Strategija EU za mlade ceni prispevek mladinskega dela k vseživljenjskemu učenju, zlasti kar zadeva nove spretnosti v spreminjajočih se gospodarskih okoliščinah, izravnavanje prehoda med izobraževanjem/usposabljanjem in trgoma dela, zmanjševanje osipa, vključevanje marginalizirane mladine v družbo, spodbujanje zdravih življenjskih slogov med mladimi in omogočanje kakovostnega preživljanja prostega časa mladih.

Pred kratkim začeta strategija EU 'Evropa 2020: Strategija za pametno, trajnostno

in vključujočo rast' se močno opira na zgoraj omenjena načela vlaganja v mlade. 'Mladi in mobilnost', ena od vodilnih pobud strategije Evropa 2020, posebej poudarja krepitev spretnosti mladih skozi formalno in neformalno izobraževanje, povečevanje njihovih priložnosti za mobilnost in spodbujanje aktivnega vključevanja mladih v družbo.

Da bi lahko njen potencial čim bolj izkoristili, potrebujemo pobude, ki bi spodbudile mladinsko delo, priznale vrednost mladinskih delavcev in naredile njihove prispevke splošno razpoznavne v širši družbi. Naš svet ni statičen in čeprav ima mladinsko delo v nekaterih državah dolgo tradicijo, se nenehno sooča z novimi izzivi, kako obravnavati novo porajajoče se potrebe mladih. To odpira nova vprašanja, na primer, ali naj se mladinsko delo obravnava kot poklic z vsem, kar spada zraven, torej etični kodeks, usposabljanje, registracija in poklicno združenje.

Pozdravljamo pobudo belgijskega predsedstva EU, da se organizira konvencija o mladinskem delu, ki bi podprla navedene cilje. Konvencija, ki bo ključne akterje iz vse Evrope povabila, da se vključijo v razpravo o skupnih strategijah, da se učijo drug od drugega in najdejo nove partnerje, bo ustvarila plodna tla za napredek na vseh področjih.

Veselimo se sodelovanja z mladinskimi delavci pri pripravi dobrih pobud, ki bodo nedvomno rezultat te konvencije, in splošneje uresničevanja naših skupnih ciljev v korist prihodnjih evropskih generacij.

Prispevek Mladinsko delo v politični agendi Evropske unije, ki ga je pripravil Pierre Mairesse, je bil prvič objavljen v posebni izdaji revije Coyote (Coyote extra, julij 2010). Coyote je revija o pomembnih temah v mladinskem delu, o mladinskem delu in za mladinsko delo, ki jo izdaja partnerstvo med Evropsko komisijo in Svetom Evrope na področju mladine.

Nika Gerdovič

Nepozabno doživetje v deželi ognja, vode in ledu

Kot EVS prostovoljka sem prekratkih šest mesecev preživela v zelo skrivnostni državi, tam nekje na severu, na Islandiji. Ker me je ta država že od nekdaj privlačila (pa čeprav sem samo brala o njej in se nisem mogla nagledati fotografij te dežele), je bila definitivno Islandija moja prva odločitev.

Poiskala sem si organizacijo Veraldarvinir – Worldwide friends, ki me je sprejela kot prostovoljko, tako da sem po vseh urejenih formalnostih takoj odletela na Islandijo.

V okviru projekta sem vodila mednarodne delovne taborne – workcampe, sodelovala pri projektu Clean up the Coastline, vodila ekološke delavnice v reykjavíških osnovnih šolah itd. Skratka, z vsakih delom sem si pridobila ogromno izkušenj, ki so mi v dosednji nadaljnji karieri prišle zelo prav. Od junija do sredine septembra sem vodila štiri dvotedenske ekološke delovne taborne. Taborov so se lahko udeležili ljudje z vsega sveta, ki so dopolnili osemnajst let. Starostne omejitve navzgor ni bilo, kar se je izkazalo kot odlična ideja, saj je interaktivno neformalno učenje znotraj skupine na taboru potekalo veliko bolj intenzivno kot sicer, saj smo se mladi učili od starejših in obratno.

Na taborih smo sodelovali s tamkajšnjimi lokalnimi skupnostmi, ki so nam v zameno za opravljeno delo (popravilo pohodniških poti, sajenje dreves, čiščenje obale itd.)

nudile vsakodnevni dostop do bazena, ekskurzije, zabavne večere itd. V maju in v drugi polovici septembra pa sem skupaj z ostalimi EVS prostovoljci v naši organizaciji pripravljala ekološko-poučne čistilne akcije za osnovnošolske otroke. V eni od teh akcij je skupaj z otroki in nami sodeloval tudi predsednik Islandije Ólafur Ragnar Grímsson. Po koncu ekološko-poučnih akcij so otroci izdelali razne skulpture iz odpadnega materiala, ki smo ga našli ob obalah Islandije. Te izdelke smo razstavili na razstavi v enem izmed največjih trgovskih centrov v Reykjavíku. Prav tako smo na tej razstavi pokazali tudi najboljše fotografije z delovnih taborov, ki so bile izbrane na natečaju.

Razstava je bila zelo uspešna in odmevna, saj jo je obiskalo veliko pomembnih ljudi Islandije, prav tako je na razstavi bilo veliko novinarjev. V šestih čudovitih mesecih sem spoznala veliko prijateljev z vsega sveta, s katerimi smo še danes zelo dobri prijatelji, kljub temu da je minilo že tri leta, odkar smo se spoznali. Nekatere izmed njih sem tudi obiskala, nekatere še bom. Vesela sem, da sem imela možnost doživeti izkušnjo mednarodne prostovoljke, saj sem postala veliko bolj odgovorna, samozavestna in odločna. Skozi delo sem premagala tudi moj strah pred javnim nastopanjem ter zelo izboljšala znanje angleškega jezika.

Ta izkušnja mi je odprla tudi veliko vrat tukaj, v Sloveniji, saj sem si zelo razširila svojo socialno mrežo. Kljub temu da so v šestih mesecih bila tudi določena trenja in nesporazumi tako med prostovoljci kot med sodelavci v organizaciji, se celotne izkušnje spominjam kot nepozabne! Zaradi nje sem postala popolnoma druga oseba, v pozitivnem smislu, saj mi je življenje v tujini odprlo tako miselne kot čustvene meje (v moji glavi). Imela sem srečo, da sem živela na Islandiji, ki je po načinu življenja in mentaliteti popolno nasprotje celinske Evrope. Ker je zelo redko poseljena, sem v naravi našla svoj duhovni mir ter se popolnoma sprostita in odklopila od hektičnega sveta, ki sem ga bila vajena v Sloveniji. Rečem lahko samo: **NEPOZABNO!**

Nika Gerdovič, nekdanja EVS prostovoljka, je zdaj študentka socialnega dela in grafičnega oblikovanja.

Nikola Stojanović, Kulturno izobraževalno društvo KIBLA (KID KIBLA)

Mladi, participatorna demokracija in mediji – YOUp@ (www.youpa-project.eu)

Mladi so premalo vključeni v procese oblikovanja politik, ki so in bodo še kako pomembne za njihovo življenje, ugotavlja vse več držav članic Evropske unije. Kako mlade pritegniti k aktivni participaciji? Projekt Mladi, participatorna demokracija in mediji – YOUp@ je mladim približal sisteme reprezentativne demokracije.

Projekt je potekal v sklopu programa Mladi v akciji. Pri projektu je sodelovalo 24 mladih iz Slovenije, Španije in Velike Britanije (KID Kibla, Maribor, Mirovni inštitut, Ljubljana, EMF European Multimedia Forum, Bruselj, ICR Institute for Conflict Research, Belfast, Parte Hartuz, Larrabetzu, Španija in FHAZ, L'Alfas del Pi, Španija) ter njihovi mentorji. Projekt je bil podprt tudi s spletno platformo 2.0 (www.youpa-project.eu), kjer so vsi uporabniki medmrežja imeli priložnost prispevati nove ideje, mnenja ali z drugimi deliti svoje izkušnje.

Partnerji so v svojih vsakodnevnih stikih z mladimi zaznali velikost razkoraka, ki mlajše generacije ločuje od demokratičnega procesa. To se kaže v

vse manjši participaciji mladih na volitvah na vseh nivojih, kar je še bolj resno v regijah, kjer se srečujejo s kulturnimi, jezikovnimi, družbenimi in verskimi problemi. Cilj projekta je bil, da mladi predlagajo rešitve, s katerimi se bodo počutili vključeni v družbo in demokratične procese. Rezultat projekta je Zaključni dokument skupščine mladih udeležencev (www.youpa-project.eu), v katerem so prikazani problemi in možne rešitve na teme: vzroki za neangažiranost mladih, angažiranje mladih na udeležanju svojih pravic, novi načini participacije mladih in možnosti, ki jih ponujajo novi mediji.

Mladinski akterji so bili aktivno vključeni v mehanizme predstaviške demokracije.

S tem projektom se je mlade neposredno spodbudilo, da premislijo o stvarnosti in rešitvah, povezanih s predstaviško demokracijo, ter o vlogi, ki jo imajo pri tem sami in »novi mediji«. Zaključni dokument bi lahko imel učinek na lokalne/javne akterje, saj predstavlja raznolikost argumentov in idej, ki so jih izrazili mladi udeleženci in aktivni obiskovalci spletnega portala YOUp@ projekta, hkrati pa mladi sami že ponujajo rešitve, ki bi lahko vplivale na večjo udeležbo mladih v demokratičnih procesih.

Jedro projekta je bil teden parlamentarne simulacije, v okviru katerega je 24 mladih sodelovalo v simulaciji parlamentarnih obravnav, razprav, glasovanj, skupinskega pripravljanja dokumentacije in razvijanja rešitev v skladu z dejanskimi postopki v demokratičnem parlamentu. Celoten proces je spremljala snemalna ekipa, ki je posnela dokumentarni film.

»Parlament« je vključeval 24 mladih, ki so bili razdeljeni v štiri delovne skupine – odbore. Vsak odbor je dobil svoje delovno področje: vzroki za neangažiranost mladih, angažiranje mladih pri udeležanju svojih pravic, novi načini participacije mladih in možnosti, ki jih ponujajo novi mediji. V odborih so udeleženci opredelili probleme, o njih diskutirali in predlagali možne rešitve. Vsak odbor je predstavil svoje delo še »parlamentu«, kjer se je razprava nadaljevala.

Projekt je bil podprt tako z »novimi mediji«, s spletno platformo 2.0 za izmenjavo informacij in izkušenj v obliki spletne strani, foruma, bloga in facebook strani (www.youpa-project.eu), kot tudi s klasičnimi mediji, članki in predstavitvami v

lokalnih časopisih in na radijskih postajah. Del projekta pa je tudi dokumentarec, ki je nastal v času projekta in si ga je mogoče pogledati na spletni strani.

Dialog med mladimi in lokalno skupnostjo je potekal na več nivojih. Mladi so pri tem uporabili »nove medije« in tudi bolj klasične oblike. Udeleženci projekta so bili povabljeni na tiskovno konferenco in srečanje z županom mesta Eibar, ki se je tako seznanil s tematiko projekta, povabljeni pa so bili tudi v baskovski parlament, kjer so se srečali s poslanci. Udeleženci so tako direktno predstavili težave mladih, poslancem postavili številna vprašanja in jim predlagali nekatere možne rešitve.

Tovrstni projekti so za mlade udeležence koristni z več vidikov. Mladi si pridobivajo izkušnje za njihovo nadaljnje delo in študij, aktivno so vključevani v družbene procese, spoznavajo mehanizme in

možnosti za mlade v drugih evropskih državah, le-te primerjajo z možnostmi v Sloveniji ter posledično vplivajo na oblikovanje mladinske politike preko relevantnih mladinskih organizacij. Za lokalne skupnosti so takšni projekti koristni predvsem z vidika aktivne vključenosti mladih v družbene in kulturne procese na lokalni in mednarodni ravni, bogatenja družbenega in kulturnega življenja na lokalni ravni in spodbujanja aktivnosti na področju medgeneracijskega dialoga.

Mladi pri projektih, ki so vključeni v program Mladi v akciji, predstavljajo in spoznavajo nove poglede o tematikah, ki jih obravnavajo, aktivno sodelujejo v delovnih procesih, spoznavajo kulturno raznolikost, spoznavajo ljudi iz različni kulturnih in socialnih krogov, aktivno uporabljajo tuje jezike in tako pridobijo številne izkušnje, ki jim koristijo pri izobraževanju ter osebni in delovnem razvoju.

Aktivni – Reaktivni – Kreativni

Mladinski svet Slovenije je konec leta 2009 v sodelovanju z organizacijami članicami in lokalnimi mladinskimi sveti pripravil vrsto srečanj pod naslovom Aktivni-Reaktivni-Kreativni z namenom priprave predlogov za izboljšanje mladinske politike.

Cilj projekta je bil v vzpostaviti strukturiran dialog med mladimi in političnimi odločevalci, preko katerega so mladi dobili možnost izraziti svoja mnenja, potrebe in pričakovanja ter s tem prispevati k osveščenosti odločevalcev o mladim pomembnih temah in jih posledično uvrstiti na politično agendo. S tem se je mlade spodbudilo k aktivni udeležbi v javnem življenju, reagiranju na odločitve avtoritet ter kreativnemu sooblikovanju družbenega prostora.

S projektom Aktivni-Reaktivni-Kreativni je Mladinski svet Slovenije ocenil stanje in aktivnosti na področju oblikovanja in izvajanja mladinske politike in lokalnih skupnostih ter opredelil primere dobrih praks. S projektom je prijavitelj želel povečati participacijo mladih v družbeno-političnih procesih, predvsem z oblikovanjem predlogov za izboljšanje kakovosti sistemov podpore za aktivnosti mladih in zmogljivosti organizacij civilne družbe na področju mladine ter informirati mlade o programih, ki so jim v okviru Evropske unije na voljo.

Izkazalo se je, da tovrstni projekti učinkovito spodbujajo nastajanje in delo mladinskih struktur, povezovanje lokalnih oblasti in mladih v njihovi skupnosti, obenem pa aktivno udeležbo mladih v procesih odločanja, kar spodbuja mlade k širši aktivni udeležbi v družbi in tako bogati kvaliteto življenja posameznika kot skupnosti.

Zbrani rezultati so predstavljeni v dvojezični brošuri v obliki koledarja, na katerem so označeni aktualni dogodki za aktivno udejstvovanje v družbi kot tudi na spletni strani in spletnem forumu. Mladinski svet Slovenije bo rezultate uporabil v pripravah vsebin nacionalnega programa za mladino. Projekt je bil zastavljen tako, da so bili partnerji v projektu vključeni v prav vse faze – pripravljalno, izvedbo in evalvacijo projekta.

ZAVOD MOVIT

Srečanje v Bordeauxu: Mladi in mobilnost

Ena od vodilnih pobud Evropske komisije v okviru nove strategije Evropa 2020 je tudi pobuda Mladi in mobilnost (Youth on the Move), ki na podlagi analiz formalnega in neformalnega ter priložnostnega učenja, trga dela in socialnega položaja mladih v Evropi načrtuje ukrepe in korake za več priložnosti, ki bi mladim omogočale prehod na trg dela tudi in predvsem z mobilnostjo v mednarodnih aktivnostih v okviru izobraževanja, podjetništva, mladinskega dela in strokovnega izpopolnjevanja.

Evropska komisija je skupaj s francosko nacionalno agencijo oktobra 2010 v Bordeauxu pripravila dvodnevno srečanje predstavnikov nacionalnih agencij programa Mladi v akciji, nacionalnih agencij programa Vseživljenjsko učenje in najvišjih predstavnikov GD za izobraževanje in kulturo. V okviru srečanja je potekala tudi predstavitev projektov in aktivnosti v okviru različnih programov generalnega direktorata Evropske komisije za izobraževanje in kulturo. Komisarka Andriana Vasiliu, direktor francoske

nacionalne agencije ter župan Bordeauxa in nekdanji premier francoske vlade Alain Juppé so s svojo prisotnostjo in vključenostjo v razprave dodali politični pomen tej pobudi, ki bo v prihodnosti pomembno vplivala na razvoj evropskih ukrepov na področju mladine. Izpostavili so izzive, ki se odpirajo v Evropi, in smeri, v katerih je treba iskati odgovore.

Pred Evropo so pomembni izzivi, ki jih je dodatno razgalila tudi finančna in gospodarska kriza. Petino evropskega

prebivalstva predstavljajo mladi v starosti med 15 in 30 let. Vendar znaša brezposelnost med mladimi 21 %, 14,4 % mladih med 18 in 24 let zgodaj zapusti šolanje in 24,1 % petnajstletnikov izkazuje nizko stopnjo bralne pismenosti. Cilj pobude Mladi in mobilnost (Youth on the Move) je izboljšanje izobraževalnih potencialov mladih ter večja vključenost mladih predvsem v višje- in visokošolsko izobraževanje. Take spremembe zahteva trg dela, kjer bo več zahtev po visoko izobraženih kadrih. Večji pomen bodo pridobili tudi reforma visokošolskega izobraževanja, mobilnost in vseživljenjsko učenje, spodbude za podjetništvo mladih ter javni servisi za zaposlovanje.

Program dvodnevnega srečanja je bil sestavljen iz dveh delov. Prvi del delovne narave je predstavljal posvetovanje med komisarko in predstavniki direktorata in nacionalnimi agencijami, drugi del pa je vključeval široko paleto aktivnosti, ki so bile odprte za javnost ter namenjene predvsem mladim in vsem, ki so na različne načine vključeni v izobraževanje, mladinsko delo, zaposlovanje, kulturo in mednarodno mobilnost. V času srečanja so v Muzeju sodobnih umetnosti (CAPC) potekali različni dogodki, razprave, predstavitve, nastopi in promocije različnih aktivnosti več kot stotih nevladnih organizacij, šol, drugih izobraževalnih institucij ter organizacij s področja kulture in zaposlovanja.

Dogodek v Bordeauxu je izpostavil pomen nove strategije Evropa 2020 – in v okviru te strategije vodilno pobudo Mladi in mobilnost – kot del izvajanja strategije za uresničevanje potencialov mladih in s tem doseganja pametne, trajnostne in vključujoče rasti in razvoja v Evropski uniji.

In this issue you can read ...

AKTUALNO

How are EU programmes developed? How can young people, youth leaders and youth workers take part in the process of decision making when it comes to programmes that directly affect young people and youth work? The article scrutinizes procedures and processes and suggests all stakeholders should actively seek to take part.

V ŽARIŠČU

Throughout history, youth work has adopted many forms and has fulfilled various roles to respond to pressing needs of societies in different contexts. Throughout these different contexts, however, it has always carried a strong political significance.

PRILOGA

Two important documents that are expected to shape the future of European Youth work are published in full. The first document, Declaration of the 1st European Youth Work Convention, sums up the main ideas discussed of the events which took place under the Belgium EU Presidency in Ghent in July 2010. The Convention sought to connect the past, present and future thinking and practice of youth work. Over 400 participants from 50 countries took part in an intensive debate through plenary sessions, 'youth work in action' workshops, visits to local youth projects and thematic seminars. The Convention was preceded by a conference exploring the history of youth work in Europe. The translation of the document is unofficial. The second document is the official translation of Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions titled Youth on the Move - An initiative to unleash the potential of young people to achieve smart, sustainable and inclusive growth in the European Union. Youth on the Move is the EU's flagship initiative to respond to the challenges young people face and to help them succeed in the knowledge economy. It is a framework agenda announcing key new actions, reinforcing existing activities and ensuring the implementation of others at EU and national levels, while respecting the subsidiary principle.

DVORIŠČE

An overview of documents and events that have shaped and continue to influence youth policies on the European level is presented.

REFLEKSIJE

Representatives of important stakeholders in the youth policy and youth work field reflect on the Declaration of the 1st European Youth Work Convention. Peter

Debeljak, director of the Office of Youth working within the Slovenian Ministry of Education and Sport, expresses a wish that a 'declaration' will hopefully be upgraded to a 'resolution'. Uroš Skrinar presents the perspective of Youth Network MaMa, a network of organizations that run youth centers or are active in field of youth work in Slovenia. Matej Cepin, an internationally recognized trainer, applauds the fact that youth work is for once placed center stage. Janez Škulj, director of the National Agency of the Youth in Action Programme in Slovenia, takes a look at the wider political context. A reprint of an article by Pierre Mairesse, Director of Youth and Sport, DG Education and Culture of the European Commission, which first appeared in the special edition of Youth Magazine Coyote from July 2010, is also featured.

FOKUS

Consultant trainer Jonathan Bowyer discusses the impact of youth work and poses questions that youth leaders and youth workers should seek answers to in their every day work. The article was originally published in the special July 2010 edition of Youth Magazine Coyote.

EVS OSEBNO

Nika Gerdovič, a former EVS volunteer, talks about how her EVS experience in Iceland has shaped her life during the project and after returning to Slovenia.

V AKCIJI

Mladi, participatorna demokracija in mediji (Youth, Participatory Democracy and the Media) is an Action 1.3 project developed by 6 partner organizations from the UK, Slovenia and Spain. The objectives of the project are to encourage the participation of young people in the democratic process through the new media (Internet, social networks, digital media, etc.).

Aktivni – Reaktivni – Kreativni (Active – Reactive – Creative) is an Action 5.1 project promoted by the National Youth Council of Slovenia. Objectives of the project were focused around facilitating a constructive dialogue among young people and decision makers.

ZGODILO SE JE

A Youth on the Move event took place in Bordeaux, France, from 14 to 16 October 2010. Over 2500 visitors engaged in discussions and information events on education, jobs and youth activities.

INFORMACIJE

ZAVOD MOVIT

Nacionalna agencija programa MLADI V AKCIJI
Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
Tel: 01/430 47 47
E-pošta: info@mva.si
Splet: www.mva.si

DRUGE UPORABNE SPLETNE POVEZAVE:

- Evropska komisija, program MLADI V AKCIJI:
<http://ec.europa.eu/youth>
- Izvajalska agencija za izobraževanje,
avdiovizualno področje in kulturo:
<http://eacea.ec.europa.eu>

Publikacija je narejena s pomočjo podpore Evropske komisije in Urada RS za mladino. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Mnenja in stališča izražena v tej publikaciji ne izražajo nujno tudi mnenja Nacionalne agencije programa MLADI V AKCIJI. Slikovni material je posnet na aktivnostih, sofinanciranih s sredstvi programa MLADI V AKCIJI. Fotografije so pridobljene iz Centralne avdiovizualne knjižnice Evropske komisije, iz arhiva Nacionalne agencije ali od avtorjev tekstov in njihovih organizacij.